

T.C.

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

MÜZİK EĞİTİMİ BİLİM DALI

**“LAX VOX” SUYA ÜFLEME TEKNİĞİNİN
BİREYSEL SES EĞİTİMİ DERSLERİNDE
KULLANIMI**

Yüksek Lisans Tezi

DANIŞMAN: Doç. Aycan ÖZÇİMEN

CİHAN ORHAN

KONYA 2019

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

BİLİMSEL ETİK SAYFASI

Öğrencinin	Adı Soyadı	Cihan ORHAN
	Numarası	128309021014
	Ana Bilim Dalı	Güzel Sanatlar Eğitimi
	Bilim Dalı	Müzik Eğitimi
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tezin Adı	“LAX VOX” SUYA ÜFLEME TEKNİĞİNİN BİREYSEL SES EĞİTİMİ DERSLERİNDE KULLANIMI

Bu tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

05/07/2019
Öğrencinin
Adı Soyadı İmzası

Cihan ORHAN

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU

Öğrencinin	Adı Soyadı	Cihan ORHAN
	Numarası	128309021014
	Ana Bilim Dalı	Güzel Sanatlar Eğitimi
	Bilim Dalı	Müzik Eğitimi
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	Doç. Aycan ÖZÇİMEN
	Tezin Adı	“LAX VOX” SUYA ÜFLEME TEKNİĞİNİN BİREYSEL SES EĞİTİMİ DERSLERİNDE KULLANIMI

Yukarıda adı geçen öğrenci tarafından hazırlanan “LAX VOX” SUYA ÜFLEME TEKNİĞİNİN BİREYSEL SES EĞİTİMİ DERSLERİNDE KULLANIMI başlıklı bu çalışma 05/07/2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği ile başarılı bulunarak, jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

	Ünvanı Adı Soyadı	İmza
Danışman	Doç. Aycan ÖZÇİMEN	
Jüri Üyesi	Doç. Dr. H. Onur KÜÇÜKOSMANOĞLU	
Jüri Üyesi	Doç. Dr. Onur KÖKSAL	

ÖNSÖZ / TEŞEKKÜR

Araştırmanın her aşamasında desteklerini sağlayıp, bu süreçte yanımda olan danışmanım Sayın Doç. Aycan ÖZÇİMEN'e, yine araştırmanın her aşamasında yönlendirme ve incelemeleriyle destek olan Sayın Doç. Dr. H. Onur KÜÇÜKOSMANOĞLU' na, bulguların değerlendirilmesinde yardımlarını esirgemeyen Dr. Öğr. Üyesi Nilay ÖZAYDIN' a, yine katkılarını esirgemeyen Dr. Öğr. Üyesi Yavuz Selim KALELİ'ye, değerli fikirleriyle çalışmayı zenginleştiren Sayın Doç. Dr. Onur KÖKSAL' a, sürece katkı sağlayan dönem arkadaşım Tuğba DAĞLI'ya, verilerin toplanması aşamasında yardımlarını esirgemeyen Sevgili N.E.Ü. A.K.E.F. Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı 2018-2019 eğitim öğretim yılı lisans 1 ve lisans 2 Bireysel Ses Eğitimi dersi öğrencilerime ve tüm bu süreçte her konuda desteğini esirgemeyen sevgili eşim Fazilet ORHAN' a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Cihan ORHAN

T.C.

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	Cihan ORHAN
	Numarası	128309021014
	Ana Bilim Dalı	Güzel Sanatlar Eğitimi
	Bilim Dalı	Müzik Eğitimi
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	Doç. Aycan ÖZÇİMEN
	Tezin Adı	“LAX VOX” SUYA ÜFLEME TEKNİĞİNİN BİREYSEL SES EĞİTİMİ DERSLERİNDE KULLANIMI

ÖZET

Bu araştırmanın amacı; bir ses terapi tekniği olan Lax Vox Ses Terapisinin, kullanım kolaylığına bağlı olarak, bireysel ses eğitimi derslerinde kullanımını ölçmek ve bu konuda elde edilen veriler ışığında daha nitelikli ses eğitimi verilebilmesi için öneriler sunmaktır.

Ses sağlığı açısından “Lax Vox” suya üfleme tekniğinin bireysel ses eğitimi derslerinde kullanımının incelendiği bu çalışma deneysel bir çalışma olarak gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın çalışma evrenini Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi Müzik Öğretmenliği Bölümü, çalışma grubunu ise Bireysel Ses Eğitimi dersini alan lisans 1 ve lisans 2. sınıf öğrencisi 16 öğrenci oluşturmaktadır.

Araştırmanın modeli yarı deneme modellerinden ön test son test kontrol gruplu deneme modelidir. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen ders gözlem formu kullanılmıştır. Veri toplama aracı kullanılarak elde edilen verilerin değerlendirilmesinde spss paket programı kullanılarak analiz edilmiş ve elde edilen bulgular tablolar halinde sunulmuştur.

Verilerin analizinde içerik analizi kullanılarak uzman görüşlerine başvurulmuştur. Araştırmanın deneysel deseni ise bilimsel değeri en yüksek kabul edilen gerçek deneme modellerinden “ön test – son test kontrol gruplu model”dir.

Araştırmada bireysel ses eğitimi dersinin lax vox tekniği kullanılarak işlenmesinin geleneksel yöntemle göre işlenmesine göre daha etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ses, Ses Eğitimi, Ses Terapisi, Lax Vox

T.C.

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Adı Soyadı	Cihan ORHAN
Numarası	128309021014
Ana Bilim Dalı	Department of Fine Arts Education
Bilim Dalı	Department of Music Education
Programı	Tezli Yüksek Lisans
Tez Danışmanı	Doç. Aycan ÖZÇİMEN
Tezin İngilizce Adı	THE USE OF "LAX VOX" WATER BLOWING TECHNIQUES IN INDIVIDUAL VOICE EDUCATION COURSES

SUMMARY

The purpose of this research; The aim of this course is to measure the usage of Lax Vox Voice Therapy, which is a voice therapy technique, in individual voice training courses and to provide recommendations for more qualified voice training.

In this study, Ses Lax Vox ya water blowing technique was used as an experimental study.

The study population of the study was composed of 16 students in the undergraduate and 1 st grade students who took the Department of Music Teaching in Konya Necmettin Erbakan University and the sample of the course was Individual Voice Training.

The model of the study is a ten-test post-test control group trial model. In the research, the course observation form developed by the researcher was used as a data collection bee. In

the evaluation of the data obtained by using data collection tool, it was analyzed by using spss package program and the findings were presented in tables.

In the analysis of the data, expert opinions were used by using content analysis. The experimental design of the research is “pre-test - post-test control model gerçek which is one of the real experimental models with the highest scientific value.

In the study, it was concluded that the processing of individual voice training course using lax vox technique was more effective than the traditional method.

Keywords: Voice, Voice Training, Voice Therapy, Lax Vox

İÇİNDEKİLER

Bilimsel Etik Sayfası.....	ii
Yüksek Lisans Tezi Kabul Formu	iii
Önsöz/Teşekkür	iv
Özet	v
Summary	vii
İçindekiler	ix
Tablo Dizini	xi
BÖLÜM I	1
1.1. Giriş	1
1.2. Alt Problemler	2
1.3. Amaç	4
1.4. Önem	4
1.5. Varsayımlar (Sayıtlılar)	4
1.6. Sınırlılıklar	5
BÖLÜM II	6
İLGİLİ LİTERATÜR TARAMASI	6
2.1. Ses Nedir, Nasıl Oluşur?	6
2.2. Ses Eğitimi Nedir?	7
2.2.1. Ses Eğitiminin İçeriği	7
2.2.2. Ses Eğitimi Neden Önemlidir	8
2.2.3. Genel Müzik Eğitimi İçerisinde Ses Eğitiminin Amaçları	9
2.2.4. Öğretmenlik Mesleğinde Ses Eğitiminin Önemi	10
2.2.5. Müzik Öğretmenliği Mesleğinde Ses Eğitiminin Önemi	10
2.2.6. Bireysel Ses Eğitiminin Müzik Öğretmeni Yetiştirme Programlarındaki Önemi	12
2.2.7. Bireysel Ses Eğitimi Dersinin Genel Amaçları	13
2.2.8. Bireysel Ses Eğitimi Dersi Öğretim Programının Öğrencilere Kazandırmayı Hedeflediği Beceriler	13
2.2.9. Müzik Öğretmenliği Lisans Programında Dört Yarıyılı Kapsayan Bireysel Ses Eğitimi Dersinin Genel İçeriği	14

2.2.10. Ses Eğitimi ile İlgili Genel Kavramlar.....	16
2.2.11. Ses Eğitiminde ve Ses Sağlığının Korunmasında Ses Terapi Yöntemlerinin Önemi.....	17
2.2.12. Ses Eğitiminde Lax Vox Tekniği.....	17
2.3. Tanımlar	27
2.4. İlgili Yayın ve Araştırmalar	31
BÖLÜM III	33
3.1. Yöntem	33
3.2. Araştırma Modeli.....	33
3.3. Çalışma Grubu.....	34
3.4. Verilerin Toplanması.....	34
3.5. Uygulama Aşamaları.....	36
BÖLÜM IV	38
4.1. BULGULAR VE YORUM.....	38
BÖLÜM V	47
4.1. SONUÇLAR	47
4.2. ÖNERİLER	48
KAYNAKÇA	50
Özgeçmiş	53
EKLER.....	55

TABLO DİZİNİ

Tablo 1 Deney ve Kontrol Grubu Ön test Puan Ortalamaları Arasında Farklılık Olup Olmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları.....	34
Tablo 2 Deney ve Kontrol Grubu Son test Puan Ortalamaları Arasında Farklılık Olup Olmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları.....	38
Tablo 3 Deney ve Kontrol Grubu Son test Puan Ortalamaları Arasında Farklılık Olup Olmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları.....	39
Tablo 4 Deney ve Kontrol Grubu Son test Puan Ortalamaları Arasında Farklılık Olup Olmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları.....	39
Tablo 5 Deney ve Kontrol Grubu Son test Puan Ortalamaları Arasında Farklılık Olup Olmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları.....	40
Tablo 6 Deney ve Kontrol Grubu Son test Puan Ortalamaları Arasında Farklılık Olup Olmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları.....	40
Tablo 7 Deney ve Kontrol Grubu Son test Puan Ortalamaları Arasında Farklılık Olup Olmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları.....	41
Tablo 8 Deney ve Kontrol Grubu Son test Puan Ortalamaları Arasında Farklılık Olup Olmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları	42
Tablo 9 Deney ve Kontrol Grubu Son test Puan Ortalamaları Arasında Farklılık Olup Olmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları	42
Tablo 10 Deney ve Kontrol Grubu Son test Puan Ortalamaları Arasında Farklılık Olup Olmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları	43
Tablo 11 Deney ve Kontrol Grubu Son test Puan Ortalamaları Arasında Farklılık Olup Olmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları	43
Tablo 12 Deney ve Kontrol Grubu Son test Puan Ortalamaları Arasında Farklılık Olup Olmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları	44
Tablo 13 Deney ve Kontrol Grubu Son test Puan Ortalamaları Arasında Farklılık Olup Olmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları	44
Tablo 14 Deney ve Kontrol Grubu Son test Puan Ortalamaları Arasında Farklılık Olup Olmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları	45
Tablo 15 Deney ve Kontrol Grubu Son test Puan Ortalamaları Arasında Farklılık Olup Olmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları	46
Tablo 16 Deney ve Kontrol Grubu Son test Puan Ortalamaları Arasında Farklılık Olup Olmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları	46

BÖLÜM I

1.1. Giriş

“Ses eğitimi “Bireyin sesini, anatomik ve fizyolojik yapı özelliklerine uygun olarak sanatsal ve eğitsel amaçlar doğrultusunda belirli bir teknik ve müziksel duyarlılıkla doğru, güzel ve etkili kullanabilmesi için gerekli davranışları kazandırma sürecidir” (Çevik, 2006: 14).

Ses eğitimi, “şarkı söyleme sanatında müzikal davranışları geliştirmeyi amaçlayan sanatsal ve teknik çalışma sürecidir” (Say, 2005: 475).

Ses eğitimi süreci kişi veya kişilerde, doğru nefes alma, anatomik yapıya uygun duruş sergileme ve etkili şarkı söyleme konularında olumlu yönde istendik davranış değiştirme ve geliştirme sürecidir. Bu süreçte, geliştirilen kabiliyetlerin ve kazanımların sanatsal boyutta da kullanımını sağlamak amaçlanmaktadır (M. E. B. 2016: 4).

Anlam bakımından müzik eğitimi, eğitim gören kişiye müziksel davranışlar kazandırma ve bu davranışları giderek geliştirme ortamı sağlayan planlı, programlı ve yöntemli uygulanan bir süreçtir.

Töreyn, (1998: 10-11) Şarkı söyleme eğitimi kavramını, “şarkı öğretimini içine alan, bireylere ses eğitiminin gereklerine uygun olarak, doğru, güzel ve etkili şarkı söylemeyle ilgili davranışların kazandırıldığı ve özellikle genel ve özengen (amatör) müzik eğitimi kapsamında uygulanan bir ses eğitimi” olarak ifade etmiştir.

Ses eğitiminde amaç sese dayanıklılık kazandırmaktır. Sesini sıkça kullanan kişi veya meslek grupları için sesin önemi ne ise, doğru ve etkili ses eğitiminin önemi o derece fazladır. Ses eğitimi temel prensipte, az nefes ile çok ses elde etmeyi amaçlar. Yani vücudu daha az yorarak daha rahat ses elde edebilmeyi ve elde edilen bu sesi uzun süre kullanabilmeyi öğretir. Sesini sıkça kullanan kişi veya mesleklerde, sesi oluşturan organların sağlığı için doğru bir ses eğitimi almak oldukça önemlidir. Bunun sebebi ise sürekli sesin kullanımından doğabilecek akut farenjit, ses kısıklığı

ve ses çatallaşması gibi hastalıklara engel olmaktır. Bu nedenle ses terapilerinin doğru kullanımı ses eğitiminde önem arz etmektedir.

Denizoğlu, (2013: 33) Ses terapisini “sesi değiştirmeye yönelik davranışsal yöntemler ve ses bozukluklarının temel tedavi yaklaşımı” olarak tanımlamıştır. Ses bozukluklarının temel tedavi yöntemi motor öğrenme prensiplerine dayalı ses terapisi. Ses terapisinin amacı, hastaya sahip olduğu anatomik ve fizyolojik kapasitesi içinde olası en iyi sese ulaşmasını sağlamaktır.

“Ses terapi teknikleri, şan pedagogisi ve tiyatro gibi sahne sanatlarının pedagojik yaklaşımlarını ve ses fiziği bilgilerini yoğun olarak kullanan, tıbbi temeller üzerinde yapılandırılan, motor öğrenme prensiplerinin kullanıldığı davranışsal tedavi yöntemleridir” (Denizoğlu, 2013: 33).

Sesin Kötü kullanımıyla ortaya çıkan ses kusurlarıyla ilgili, temelde ses eğitimine dayanan yeni yöntemler geliştirilmiştir. Böylelikle kişinin rahat soluması, karın kaslarını rahat kullanabilmesi, kas gerginliğinden kurtularak rahat ve güzel ses çıkarabilmesi sağlanmıştır.

Bu araştırma, Bireysel Ses Eğitimi derslerinde Lax Vox Tekniğinin kullanılabilirliğinin ölçülebilmesi bakımından önem arz etmektedir.

Buradan yola çıkarak araştırmanın amacı Lax Vox tekniğinin Bireysel Ses Eğitimi derslerinde kullanılabilirlik düzeyinin ortaya konulmasıdır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki problemlere cevap aranmıştır.

1.2. Alt problemler

Bireysel ses eğitimi derslerinde;

1.2.1. Deney ve kontrol grup öğrencilerinin son gözlem puan ortalamaları arasında deney grubu öğrencilerinin lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır.

1.2.2. Deney- kontrol grup öğrencilerinin “postür (ses kullanımına uygun bir vücut duruşu)” değerlendirme puanları arasında deney grubu öğrencilerinin lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır.

1.2.3. Deney-kontrol grup öğrencilerinin “diyafram destekli nefes kullanımı” değerlendirme puanları arasında deney grubu öğrencilerinin lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır.

1.2.4. Deney-kontrol grup öğrencilerinin “doğru nefes alış-verişi yapabilme” değerlendirme puanları arasında deney grubu öğrencilerinin lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır.

1.2.5. Deney-kontrol grup öğrencilerinin “uzun süreli ve etkili nefes kullanımı” değerlendirme puanları arasında deney grubu öğrencilerinin lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır.

1.2.6. Deney-kontrol grup öğrencilerinin “sesin doğru yerde kullanımı” değerlendirme puanları arasında deney grubu öğrencilerinin lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır.

1.2.7. Deney-kontrol grup öğrencilerinin “nota perde kontrolü” değerlendirme puanları arasında deney grubu öğrencilerinin lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır.

1.2.8. Deney-kontrol grup öğrencilerinin “sesin gürlük kontrolü” değerlendirme puanları arasında deney grubu öğrencilerinin lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır.

1.2.9. Deney-kontrol grup öğrencilerinin “rezonans bölgelerinin kullanımı” değerlendirme puanları arasında deney grubu öğrencilerinin lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır.

1.2.10. Deney-kontrol grup öğrencilerinin “sesin ton içinde korunması” değerlendirme puanları arasında deney grubu öğrencilerinin lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır.

1.2.11. Deney-kontrol grup öğrencilerinin “melodi bütünlüğünün korunması” değerlendirme puanları arasında deney grubu öğrencilerinin lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır.

1.2.12. Deney-kontrol grup öğrencilerinin “vokal kalitesini ve enerjisini sürdürebilme” değerlendirme puanları arasında deney grubu öğrencilerinin lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır.

1.2.13. Deney-kontrol grup öğrencilerinin “müziğin ritim öğelerine (vuruş-tempo) uyum sağlayabilme” değerlendirme puanları arasında deney grubu öğrencilerinin lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır.

1.2.14. Deney-kontrol grup öğrencilerinin “eser nüanslarını uygulayabilme” değerlendirme puanları arasında deney grubu öğrencilerinin lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır.

1.2.15. Deney-kontrol grup öğrencilerinin “doğru artikülasyon yapabilme” değerlendirme puanları arasında deney grubu öğrencilerinin lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır.

1.3. Amaç

Araştırma; kullanım kolaylığına dayalı olarak Lax Vox Ses Terapisi tekniğinin, müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda verilen bireysel ses eğitimi derslerinde kullanılabilirliğinin deneysel bir yöntemle incelenmesi ve elde edilen verilerin tablolastırılarak sunulmasıyla bu tekniğin bireysel ses eğitimi derslerine katkısını belirleme amacını taşımaktadır. Bu sayede ses kullanıcılarına ve ses eğitimcilerine bireysel ses eğitimi derslerinde ses terapi yöntemlerinin kullanılabilirliği, ses sağlığının korunması ve ses kalitesinin artırılabilmesi amacıyla Lax Vox tekniğinin tanıtılması amaçlanmaktadır.

1.4. Önem

Bu araştırma bir ses terapi tekniği olan Lax Vox tekniğinin kullanım alanlarının geliştirilmesi, aktif ses kullanıcıları olarak müzik öğretmenlerinin ses sağlığının korunması ve bu tekniğin bireysel ses eğitimi derslerinde kullanılabilirliği açısından önem arz etmektedir.

1.5.Varsayımlar (Sayıtlılar)

Araştırmada;

Kaynakların geçerli ve güvenilir olduğu,

Araştırma modelinin araştırmanın konusuna uygun olduğu,

Çalışma grubunun evreni temsil ettiği,

Deney ve kontrol grup ön gözlem puanlarının denk olduğu,
Kullanılacak veri toplama tekniklerinin araştırmanın amacı ve yöntemine uygun olduğu varsayımlarından yola çıkılmıştır.

1.6.Sınırlılıklar

Araştırma, Konya ili Necmettin Erbakan Üniversitesi Müzik Öğretmenliği Bölümünde Bireysel Ses Eğitimi dersi alan 16 öğrenci ile sınırlıdır. Çalışma süreci verilen süre ile sınırlıdır.

BÖLÜM II

İLGİLİ LİTERATÜR TARAMASI

Bu bölümde araştırma ile ilgili literatür taraması ve açıklaması yapılmıştır.

2.1. Ses Nedir, Nasıl Oluşur?

Ses en basit tanımıyla kulağın duyabildiği titreşim olarak tanımlanmaktadır. Atmosferde kulağımız tarafından algılanan ve kulağın iletmesiyle beynimizi uyaran basınç değişimleridir. Sesin var olabilmesi için ses kaynağı, iletici ortam ve alıcı olmak üzere 3 ögenin bulunması gerekir. Ses titreşim ve hareket sonucu çeşitli yüksekliklerde oluşur. Doğada kendiliğinden ses çıkaran varlıklar doğal ses kaynaklarıdır. İnsan sesi ise akciğerlerden gelen havanın larinksteki ses tellerini titreştirmesiyle oluşur. Elde edilen bu ses düşük bir frekanstadır. Fakat göğüs, ağız ve kafa rezonatörlerinin etkisiyle büyüyüp parlar ve güzel bir tınıya dönüşür. Artiküle organlar yardımıyla güçlü bir anlatıma kavuşur.

Uçan, (1994: 14) İnsan sesini ve ses organını (larinks), “müzik yapma ve yaratmada en doğal, en kullanışlı, en yetkin ve en etkili araç” olarak tanımlamıştır.

Ses, kulağımızın iletmesiyle beynimizde uyarıcı etkiyi sağlayan fiziksel bir olay olarak tanımlanmaktadır. Sesimizin var olabilmesi, bu etkinin yaratılmasını sağlayan bir kaynak, uyarıcı etkinin kulağa ulaşmasını sağlayan ortam ve ayrıca bu etkiyi saptayacak kulağın ve beynin bulunması ile mümkündür. (Çevik, 1999: 13).

Buna göre sesin oluşumu bu 3 ögenin varlığına bağlıdır.

2.2. Ses Eğitimi Nedir?

“Ses eğitimi; kişi veya kişilerde, doğru nefes alma, anatomik yapıya uygun duruş sergileme ve etkili şarkı söyleme konularında olumlu yönde istendik davranış değiştirme ve geliştirme sürecidir. Bu süreçte, geliştirilen kabiliyetlerin ve kazanımların sanatsal boyutta da kullanımını sağlamak amaçlanmaktadır” (M.E.B. 2016: 4).

“Ses eğitimi, şarkı söyleme sanatında müzikal davranışları geliştirmeyi amaçlayan sanatsal ve teknik çalışma sürecidir” (Say, 2005: 475).

“İnsan sesinin eğitimi, bireysel ve toplu ses eğitimi olarak sınıflandırılabilir” (Çevik, 2013: 55). Bireysel ses eğitimi de temel ve ileri ses eğitimi olarak ikiye ayrılmıştır. Burada temel ses eğitiminin amacı; “bireyin fizyolojik ve anatomik yapı özelliklerine uygun olarak öncelikle eğitsel amaçlar doğrultusunda, sesini doğru, güzel ve etkili kullanabilmesi için gerekli temel davranışları kazandırmak” şeklinde belirtilmiştir (Aktaran: M.E.B. 2016:4).

“Ses eğitimi; bireylere konuşma veya şarkı söylemede seslerini doğru, etkili ve güzel kullanabilmeleri için gereken davranışların kazandırıldığı ve içinde konuşma, şarkı söyleme ve şan eğitimi gibi alt ses eğitimi basamaklarını barındıran, disiplinler arası bir özel alan eğitimidir. Tanımda kullanılan “doğru”; anatomik ve fizyolojik yapıya, dil ve müzik özelliklerine, gerçeğe ve kurallara uygunluğu, “güzel”; söyleme biçimindeki uyum ve ölçülebilir davranışlardaki dengeyi, “etkili” kavramı ise, başkaları üzerinde bıraktığı izi nitelendirmektedir” (Töreyin, 1998: 10).

Ses eğitimi başka bir tanıma göre “Bireyin sesini, anatomik ve fizyolojik yapı özelliklerine uygun olarak sanatsal ve eğitsel amaçlar doğrultusunda belirli bir teknik ve müziksel duyarlılıkla doğru, güzel ve etkili kullanabilmesi için gerekli davranışları kazandırma sürecidir” (Çevik, 2006: 14).

2.2.1. Ses Eğitiminin İçeriği

Uygulandığı müzik eğitimi tür, düzey ve amacına göre ses eğitimi türleri; şan eğitimi, şarkı söyleme eğitimi, koro eğitimi ve konuşma eğitimi gibi isimler alırlar.

Ses eğitimi bireyin, konuşurken ve şarkı söylerken sesini, anatomik ve fizyolojik yapısına en uygun olarak doğru ve etkili bir biçimde kullanabilmesini, konuştuğu dilin ses bilim (fonetik) özelliklerine uygun olan artikülasyon ve diksiyon alışkanlığını kazanabilmesini sağlamak amacını gütmektedir. Ses eğitimi içinde konuşma, şarkı söyleme ve şan eğitimi gibi alt ses eğitimi basamaklarını barındırır. Şan eğitimi, ses eğitiminin içinde özellikle mesleki müzik eğitimi kapsamında ve ses eğitiminin gerektirdiği temel davranışlar üzerinde oluşturulan, ileri teknikle ve

etkileyici düzeyde şarkı söyleyebilmeyi amaçlayan mesleksel, ileri düzeyde bir ses eğitimidir (Töreyin, 1998: 13-17).

“Şarkı söyleme eğitimi kavramı, şarkı öğretimini içine alan, bireylere ses eğitiminin gereklerine uygun olarak, doğru, güzel ve etkili şarkı söylemeyle ilgili davranışların kazandırıldığı ve özellikle genel ve özengen (amatör) müzik eğitimi kapsamında uygulanan bir ses eğitimidir. Şarkı söyleme eğitimi, şarkı öğretimindeki, ritm, ezgi, dil ve işitme çalışmalarının yanında, sesini doğru, güzel ve etkili kullanma davranışlarını kazandırmayı amaçladığı için, özellikle ilköğretim ve orta öğretim kurumlarında uygulanır” (Töreyin,1998: 10-11).

“Çevik (2013) İleri ses eğitiminin amacını “temel ses eğitiminde gerçekleştirilmesi beklenen hedeflere, fizyolojik yapı ve ses özelliklerine uygun olarak sesini ileri teknikle ve eğitsel-sanatsal amaçlar doğrultusunda doğru, güzel ve etkili kullanabilmesi için gerekli davranışları kazandırmak” şeklinde ifade etmiştir” (Aktaran: M. E. B. 2016:4).

2.2.2. Ses Eğitimi Neden Önemlidir?

Bir eğitim aracı olarak sesin eğitilmesi ses eğitimi ilkelerine uyulmasıyla gerçekleştirilebilmektedir. Okul müziğinde esas olan, ses müziğidir denebilir. Bilindiği gibi, insan sesi müzik aletlerinin en doğal, en mükemmeli, en pratiği ve en etkili olanıdır.

“Ses eğitimi her tür müzik eğitimi ve her düzeydeki eğitim basamağında uygulanır ve konuşma eğitimi, şarkı söyleme eğitimi ve şan eğitimi gibi ses eğitimi türlerini kapsar” (Töreyin, 1998: 13-14).

“Ses eğitimi müzik eğitiminin içeriksel açıdan genel kapsamında bulunur” (Uçan, 1994:14).

Müzik eğitiminde hedeflere ulaşılmasında müzik öğretmenlerinin çok önemli görevleri vardır. Bu görevi yerine getirirken müzik öğretmenin başta gelen yardımcısı da sesidir. Temelde ses ögesi, müzik eğitiminin hedeflerine uygun öğrencide davranış değişiklikleri oluşturma sürecinde müzik öğretmenin en çok kullandığı araçtır. Belirlenen nedenle bu aracın eğitilmesi son derece önem

taşımaktadır. “Bir eğitim aracı olarak sesin eğitilmesi ise ses eğitimi ilkelerine uyulmasıyla gerçekleştirilebilmektedir” (Süer, 1980).

2.2.3. Genel Müzik Eğitimi İçerisinde Ses Eğitiminin Amaçları

Eğitim programlarının, bireyin ve toplumun ihtiyaçlarına cevap verir nitelikte olmaları programın etkinliği açısından oldukça önemlidir. Bu durum müzik eğitimi programları için de geçerlidir. “Müzik eğitimi programlarının etkinliği, bireyin ve toplumun ihtiyaçlarına estetik açıdan dengeli olarak cevap verebilmesine bağlıdır. Programların geliştirilmesinde bu ihtiyaçlar açık ve net olarak tespit edilmeli ve eğitim-öğretim faaliyetleri bu doğrultuda planlanmalıdır” (Doğan, 1982:167, Aktaran: M.E.B. 2016: 3).

Çevik (2006:649) temel ses eğitimi programının hedeflerini

- Sesin kullanımı için uygun ve doğru bir bedensel duruşun sağlanması ve zihinsel olarak hazır oluş, doğru solunum yapma becerisinin kazandırılması,
- Ses üretme (fonasyon) ve üretilen sesin frekansına uygun rezonans bölgelerinin kullanılarak sesin doğru bir entonasyonla ve doğru yere yerleştirilmesi, ses bölgeleri (register) arasında bağlantı kurulabilmesi, sesin büyütülüp zenginleştirilebilmesi, doğal ve abartısız bir söyleyişin gerçekleştirilme becerisinin kazandırılması,
- Konuşma ve şarkı söylemede dilin anlaşılır olması için ses üretimi (fonasyon) sürecinde konuşma dilindeki sesli ve sessizlerin iyi eklemlenmesi, doğru tonlama ve vurgularla kullanma bilgi ve becerilerinin kazandırılabilmesi,
- Temel düzeyde kazandırılan davranışlara dayalı olarak sesin kullanımında müziksel duyarlılığın geliştirilmesi,
- Temel düzeyde kazandırılan davranışlar doğrultusunda küçük ölçekli eğitim materyalleriyle (alıştırmalar, öncelikle ana dilde şarkılar, eğitim müziği örnekleri ve halk türküleri) bir dağar oluşturulabilmesi şeklinde belirtmiştir.

Güzel Sanatlar Liselerinde eğitim gören öğrencilerin almış oldukları bireysel ses eğitimi dersi, temel ses eğitimi kapsamında yer almaktadır. Türkmen (2007:1),

Bireysel Ses Eğitimi dersi sürecini “Bireysel ses eğitimi; ses eğitimi verilecek olan öğrencinin sesine ait bireysel özellikleri ve sesini kullanacağı alan dikkate alınarak kazandırılmak istenen davranışlar doğrultusunda yapılan çalışmaları içeren bir süreçtir. Bu süreçte soluk alma, solunumu denetleme, sesi üretme ve geliştirme, damak, dil, dişler ve dudakların etkin kullanımı sonucu açık, anlaşılır bir konuşma ve seslendirilmek istenen eserlere özgü müziksel duyarlılığı geliştirmeye yönelik davranışların kazandırılması hedeflenmektedir. Bu eğitimin amacı ise bireyin, sesini kullanacağı alana uygun olarak, konuşma ve şarkı söylemede dinleyicilerde olumlu etkiler bırakan, beğeni toplayan, doğru, güzel ve etkili bir söyleyiş biçimi geliştirmesini sağlamaktır” şeklinde ifade etmiştir” (Aktaran: M.E.B. 2016: 4).

2.2.4. Öğretmenlik Mesleğinde Ses Eğitiminin Önemi

Öğretmenlik mesleği ses kullanımının oldukça önemli olduğu bir meslek türüdür. Bu nedenle sesi doğru, etkili ve sağlıklı kullanabilme yetisi bu meslekte önemli yer tutmaktadır. Hangi branşta olursa olsun, öğretmenlik mesleğini seçen bir kişinin ses eğitimi almış olması ve sağlıklı ses oluşturma bilincine sahip olması ses sağlığı açısından önemli yer tutmaktadır. Ses ancak doğru ve etkili kullanılırsa dinleyen kişilerde olumlu ve etkileyici bir etki yaratabilir. Bununla birlikte, öğretmenlik mesleğinde çeşitli ses hastalıklarından korunmak ve etkin bir anlatım sağlamak açısından ses kullanımının önemi inkâr edilemeyeceği için doğru bir ses eğitimi alınması şarttır.

2.2.5. Müzik Öğretmenliği Mesleğinde Ses Eğitiminin Önemi

Müzik öğretmeni yetiştiren kurumların temel amacı “Orta dereceli okullar ile meslek okullarında, müzik derslerini okutacak, müzik eğitimi çalışmalarını yönetecek ve çevrelerine bu alanda rehber olabilecek nitelikte öğretmen yetiştirmektir” (M. E. B.1970: 1).

“Müzik öğretmeni yetiştirmede ses eğitiminin yeri ve önemi yadsınamaz” (Töreyn, 1998: 6).

Okulda müzik eğitiminde önemli olan temelde çocuğun sesini eğitmek ve doğru şarkı söylemesine yardımcı olmaktır. Müzik gelişiminin bir gereği olarak çocuğun sesi, özellikle ilk çocukluk çağından itibaren özenle korunması gereken hassas bir öğedir. Öğretmen, çocukları seslerini zorlamadan şarkı söylemelerine önem vermek zorundadır. Okullarda müzik eğitimi verecek öğretmenlerin ses eğitimiyle ilgili doğru ve yeterli bilgi ve beceriye sahip olması gerekmektedir.

“Müzik eğitiminin ilköğretim çağındaki öğrencilere sunuş yöntemlerinin temel taşlarından birisi okul şarkılarıdır. Öğrencilerin sanat eğitimde önemli bir yer tutan okul şarkılarının, özellikle sözleri dikkate alındığında, eğitim amaçlı kullanılan okul şarkıları yoluyla, istenilen her türlü bilgi rahatlıkla öğrencilere öğretilmektedir” (Sağır ve Ayhan, 2012: 305).

“İleri ses eğitiminin ilke ve amaçlarını şu şekilde sıralamaktadır.

- Konuşma ve şarkı söylemede solunumu denetleme, soluk basıncını farklı dinamiklerde kullanma ve uzun cümlelemeler için gerekli olan solunumu denetleme becerisini geliştirme,
- Sesi üretme ve doğru yere yerleştirme, doğru ve temiz ses elde etme, rezonans bölgelerinde sesin doğuşkanlarını güçlendirerek gürlük genişlik ve tınıyı geliştirme pürüzsüz, estetik niteliği yüksek ses elde etme becerisi kazandırma.
- Konuşma ve şarkı söylemede, kullanılan dili açık ve anlaşılır biçimde, sesli sessiz fonemleri eklemleyerek (artikülasyon) doğru bir söyleyiş (telaffuz), anlamına uygun olarak doğru tonlama ve vurgulamalarla (diksiyon)kullanma becerisi kazandırma.
- Sesin teknik gelişimine dayalı olarak müziksel duyarlılığı üst düzeyde geliştirme, etkili bir seslendirme- yorumlama becerisi kazandırma,
- Ses üretiminde işlevsel olan organları tanıtmaya bu organlar arasında gerçekleştirilen eşgüdümü kavratma ve ses sağlığı konusunda bilgilendirme,
- Müzik öğretmenliğinin gerekleri doğrultusunda, farklı müzik türlerini, kültürlerini, tarihsel dönemleri yansıtan eğitsel ve sanatsal nitelikli, geniş bir şarkı repertuarına sahip olması için gerekli bilgi ve beceriyi kazandırma,

- Müzik öğretmeni olarak, öğrencilerinin seslerini, belirlenen hedefler doğrultusunda eğitime bilgi ve becerisini kazandırma şeklinde belirtmiştir” (Çevik, 2006: 650).

2.2.6. Bireysel Ses Eğitiminin Müzik Öğretmenliği Yetiştirme Programlarındaki Önemi

“Müzik öğretmenliği eğitimi öğrencilerine, buldukları eğitim düzeyi ve türüne uygun olarak belirlenen müziksel davranışları kazandırabilme becerisine sahip müzik eğitimcileri yetiştirmek amacıyla yapılan, bir mesleki eğitim olarak açıklamıştır” (Töreyn, 2002: 1).

Müzik öğretmenliği eğitiminde ses eğitiminin temel amacı, müzik öğretmeni adayına kendi sesini doğru, güzel ve etkili kullanma ve korumaya ilişkin davranışlar kazandırmakla birlikte, müzik eğitimi vereceği öğrencilerinin seslerini eğitime yöntemlerini de öğretmektir. Bir başka deyişle, ses eğitimi derslerinde, öğretmen adayına sesini doğru kullanmaya yönelik temel davranışları kazandırırken, bu davranışları öğrencilerine nasıl öğreteceğini öğretmek amaçlanmaktadır. O halde, müzik öğretmenliği programlarında ses eğitimi, müzik öğretmenin hem kendi ses sağlığını, hem de öğrencilerinin ses sağlığını korumaları bakımından önem taşımaktadır.

“Ses sağlığını korumanın ilk yolu sesi doğru kullanmaktır. Müzik öğretmenliği mesleğinde de bu durum son derece önemli yer tutar. Müzik eğitimcisi ancak sesini doğru ve etkileyici bir şekilde kullanabiliyorsa öğrencilere daha doğru eğitim verebilir. Çünkü şarkı söylemenin ilk kuralı sağlıklı kullanılan bir ses, sağlıklı sesin ilk kuralı ise doğru bir nefestir. Bu durum ses eğitiminde esastır. Ses eğitimi sesi oluşturan organları doğru kullanabilme yetisiyle beraber, duruş (postür) eğitimiyle de sağlıklı sesin oluşumuna katkıda bulunur. Müzik öğretmenlik mesleğinin önemli öğelerinden birisi sağlıklı insan sesi olduğu için, ses eğitimine gereken önem verilmelidir” (Töreyn, 2002: 1-2)

2.2.7. Bireysel Ses Eğitimi Dersinin Genel Amaçları

Bireysel Ses Eğitimi Dersi Öğretim Programı 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun 2. maddesinde ifade edilen Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları ve Temel İlkelerine göre bu programla öğrencilerin;

- Konuşurken ve şarkı söylerken sesini doğru ve etkili kullanmaya ilişkin temel davranışları kazanmaları,
- Ses sistemini oluşturan organ ve bölgeleri uyumlu kullanmaları,
- Sağlıklı ses üreterek doğru, güzel ve etkili konuşmalarını ve şarkı söylemeleri,
- Ses bozukluğuna sebep olan etkenleri tanıyarak ses sağlığını koruma becerisi geliştirmeleri,
- Düzeylerine uygun eserleri müzikal duyarlılıkla seslendirmeleri,
- Türk ve dünya müziği eserlerinden bir dağarcık oluşturmaları,
- Bireysel ve grup çalışmalarında sorumluluk bilinci geliştirmeleri
- Ülkemizi ulusal ve uluslararası müzik etkinliklerinde temsil etmeleri amaçlanmaktadır (M. E. B. 2016: 5).

2.2.8. Bireysel Ses Eğitimi Dersi Öğretim Programının Öğrencilere Kazandırmayı Hedeflediği Beceriler

- Ses sistemini oluşturan organ ve bölgeleri uyumlu kullanma
- Konuşmada sesi doğru, güzel ve etkili kullanma
- Şarkı söylemede sesi doğru, güzel ve etkili kullanma
- Register geçişleri yapma
- Ses sağlığını koruma becerisi
- İcra (yorumlama)
- Analitik düşünme
- Bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanma
- Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma
- İletişim
- İş birliği
- Araştırma (M. E. B. 2016: 6)

2.2.9. Müzik Öğretmenliği Lisans Programında Dört Yarıyılı Kapsayan Bireysel Ses Eğitimi Dersinin Genel İçeriği

Bireysel Ses Eğitimi Dersi I. Dönem

- İnsan sesinin oluşumu, gelişimi ve bireysel ses eğitiminin önemi,
- Ses ve ses organlarının yapısı, mekanizması ve fonksiyonları ile sesin oluşumu,
- Bedensel ve zihinsel olarak şarkı söylemeye hazırlanma, gevşeme ve uyanık olma bilinci kazanma çalışmaları,
- Doğru solunum alışkanlığı, sesi doğru yerde ve doğru bir entonasyonla üretme, ve rezonans bölgelerinde sesin harmoniklerini (doğuşkanlar) güçlendirme ve doğru artikülasyon becerisi kazandırmaya yönelik alıştırmalar,
- Piyano eşlikli halk türkülerinden yararlanılarak Türk dilinin ünlü ve ünsüzlerini doğru artikülasyonla oluşturma çalışmaları ve bu çalışmaları konuşma kusurları olan öğrencilerin eğitiminde kullanılması,
- Doğru solunuma dayalı doğru fonasyon, doğru rezonans ve doğru artikülasyonun eşgüdüm içerisinde oluşturulabilmesine yönelik bireye özgü ses alıştırmaları,
- Ses alanlarını (register) farkederek doğru ve uygun register geçişlerine yönelik alıştırmalar. Doğru sesin oluşumunda gereken eşgüdümün sağlanabilmesine ve doğru entonasyonla müzikal duyarlılığı geliştirmeye yönelik ses eğitimi gereçlerini kullanma çalışmalarını kapsamaktadır.

Bireysel Ses Eğitimi Dersi II. Dönem

- Doğru sesin oluşmasına ilişkin koordinasyon çalışmalarını, konuşurken ve şarkı söylerken alışkanlık haline getirmeye yönelik uygulamalı çalışmalar.
- Öğrencilerin doğru ses üretmeye yönelik olarak bireysel ses özelliklerine uygun ses alıştırmaları (5''li, arpej, 6''lı, oktav ve atlamalı seslerle legato ve staccato alıştırmaları)
- Çalışılan etüt ve eserleri seslendirmeden önce teknik ve müzikal analizi yapmaya ilişkin bilgi ve davranışlar.

- Bireysel ses özelliklerine uygun olarak, register geçişlerinin doğal ve kolay yapılmasına ilişkin teknik çalışmaları,
- Ses etütleri ve eserlerde uygulayarak rezonans geliştirme çalışmaları,
- Ses alıştırmaları ve ses etütleri ile kazanılan doğru ses kullanmaya ilişkin davranışları, düzeye uygun eserlerde uygulama ve pekiştirme. Ses özelliği, teknik ve sınıf düzeyi göz önünde bulundurularak repertuar belirleme, buna uygun müzikalite ve yorum çalışmalarını içermektedir.

Bireysel Ses Eğitimi Dersi III. Dönem

- Doğru ses üretme, kullanma ve korumaya yönelik davranışları, ulusal ve evrensel ses eğitimi dağarına ilişkin eserlerde uygulayarak repertuar geliştirme,
- Sesi güçlendirmeye ve ses sınırlarını genişletmeye yönelik ses alıştırmaları ve ses etütleri çalışmaları, (oktav, 9"lu, 12"li, sıralı ve atlamalı seslerle legato ve staccato çalışmaları)
- Müzik öğretmenliğinin gerekleri doğrultusunda, öğrencilerinin seslerini, buldukları yaş ve eğitim düzeyini dikkate alarak kullandırma becerisi kazandırmaya ilişkin bilgi ve uygulamalar,
- Erken çocukluk, çocukluk, ergenlik ve gençlik dönemi ile ses değişim dönemindeki (mutasyon) ses özellikleri. Bu dönemlere uygun ses eğitimi çalışmaları, öğrencilerin teknik ve müzikal problemlerinin giderilmesine yönelik çalışmalar.

Bireysel Ses Eğitimi Dersi IV. Dönem

- Bireysel ses eğitimi yoluyla kazanılan temel davranışları, teknik düzey ile öğrencinin ses özelliklerini dikkate alarak seçilen repertuar üzerinde uygulama,

- Çalışılan etüt ve eserleri seslendirmeden önce teknik ve müzikal analizine ilişkin bilgiler, gerekli davranışları uygulama alışkanlığı kazandırma çalışmaları,
- Bireysel çalgısını şan olarak devam ettirmek isteyen, ses ve teknik açıdan uygun öğrencilerin, bu alana yönlendirilmesine ilişkin özel teknik ve repertuar çalışmaları,
- “Müzik öğretmenliği mesleğinin gereği olarak, genel müzik eğitiminde öğrencilerin eğitim ve yaş düzeylerine uygun ses eğitimi çalışmaları ile repertuar belirleme ve buna uygun öğretim yöntemlerini kullanma (okul şarkıları, İstiklal marşı, marşlar ve halk türküleri” (Aktaran: Yarar, 2010: 15-17).

2.2.10. Ses Eğitimi ile İlgili Genel Kavramlar Doğru Güzel ve Etkili Kavramları

“Ses eğitiminde “doğru” kavramını; anatomik ve fizyolojik yapıya, dil ve müzik özelliklerine, gerçeğe ve kurallara uygunluğu olarak ifade ettiğini belirtmiştir (Töreyin, 2008: 87).

“Yine aynı çalışmasında güzel kavramını ise; konuşma ve şarkı söyleme biçimindeki ses kullanımında, uyum ve ölçülebilir davranışlardaki dengeyi ifade eden bir kavram olarak ifade etmektedir” (Töreyin, 2008: 87-89).

“Güzellik kavramını “sesin doğru kullanıma bağlı olarak, gürlük, genişlik, tını özellikleri ve müziksel dinamikleri ile hoşya giden, beğeni toplayan, estetik açıdan ölçülebilir değerlendirilebilir davranışlar sergileme şeklinde açıklamaktadır”

(Çevik, 2006: 648).

“Ses eğitiminde “etkili” kavramı; seslendirilen şarkıdaki veya konuşmadaki ses kullanma becerisinin, dinleyenler üzerinde bıraktığı duygusal izi anlatır (Çevik, 2006: 648).

Etkililik kavramı sesin doğru ve güzel kullanımına dayalı olarak gerçekleştirilen yorumla, dinleyiciler üzerinde heyecan, coşku, hayranlık, sükunet vb. gibi güçlü duygular yaratmayı ifade etmektedir.

2.2.11. Ses Eğitiminde ve Ses Sağlığının Korunmasında Ses Terapi Yöntemlerinin Önemi

Ses bozukluklarının temel tedavi yöntemi motor öğrenme prensiplerine dayalı ses terapisi. Ses terapisinin amacı, hastaya sahip olduğu anatomik ve fizyolojik kapasitesi içinde olası en iyi sese ulaşmasını sağlamaktır.

“Ses terapi teknikleri, şan pedagojisi ve tiyatro gibi sahne sanatlarının pedagojik yaklaşımlarını ve ses fiziği bilgilerini yoğun olarak kullanan, tıbbi temeller üzerinde yapılandırılan, motor öğrenme prensiplerinin kullanıldığı davranışsal tedavi yöntemleridir. Ses terapisi, sesi değiştirmeye yönelik davranışsal yöntemler ve ses bozukluklarının temel tedavi yaklaşımıdır” (Denizoğlu, 2013: 33).

Ses terapisi uygulamaları çok yönlü bakış açısı, sanatsal sezgi/öngörü ve bilimsel bilginin bir arada ve aynı anda kullanıldığı uygulamalardır.

Örneğin; “Ses teli nodüllerinin tedavisinde öncelikli olarak kesinlikle ses eğitimine başlanması gerektiğini ve bu yaklaşımın hastaların çoğunda etkili olacağını belirtmiştir. İnsan sesinin tedavisinde KBB uzmanı ile ses uzmanları, konuşma ve dil patoloğları, şan hocaları birlikte çalışmak zorundadırlar. Böylece hastalara çok daha sağlıklı bir hizmet verilebilir. İnsanların ses sorunlarının düşük olması bu konudaki eğitimle ilgilidir” (Ömür, 2001: 75).

2.2.12. Ses Eğitiminde Lax Vox Tekniği

Lax Vox Tekniği, doğrudan sesi değiştirmeye yönelik çok kanallı biyogeribildirim sağlayan bilişsel bir yaklaşımdır. Sesin tüm bileşenlerine (solunum, rezonans, vibrasyon örüntüsü, postür ve destek) yönelik etkileri nedeniyle bütüncül, farklı ses patolojilerinde (hipo/hiperfonksiyonel ses bozuklukları) kullanılabilir olması açısından genel yöntemlere dahil edilebilir.

Muhtelif ses terapi teknikleri içinde tüpe fonasyon yöntemi, Fin foniyatri ekolünde cam tüpler kullanılarak uzun yıllardan beri kullanılmaktadır. Lax Vox Ses Terapisi tekniği, Finlandiyalı konuşma terapisti Marketta Sihvo tarafından ilk kez esnek silikon tüp kullanılarak suya ses üfleme yöntemi olarak tanıtılmış ve eğitim

programları düzenlenmiştir. 2005 yılından itibaren Sihvo ve Denizoğlu tarafından düzenlenen yöntemle ilgili eğitim programları sürdürülmektedir.

“Lax Vox Ses Terapisi, silikon tüp ve su direnci kullanılarak sesi oluşturan mekanizmalarda denge ve uyum sağlayan, doğrudan sese yönelik ve genel kullanım amaçlı bir tekniktir. Hasta ve terapist, kolaylıkla tekniğe adapte olabilir ve karmaşık ses mekanizmaları ile ayrı ayrı uğraşmak yerine patolojiye bütüncül bir yaklaşım sağlar. Uygulama, hastayı doğrudan ve istemli olarak yönlendirmeden, ses oluşumundaki işlevleri kendiliğinden dengeler. Ayrıca fonasyon mekanizmasını bütüncül olarak tanımaya yardımcı olan çok yönlü biyogeribildirim sağlar. Vokal ergonomi ve ses bakımını öğrenmek isteyen tüm ses kullanıcıları için uygundur. Ses sanatçıları için rejisterlerin kaynaştırılması, sesin ısıtılıp soğutulması gibi özel ihtiyaçlar yanında tüm profesyonel ses kullanıcıları için sesi güçlendirmek, sesin etkinliğini ve kontrolünü geliştirmek ve sesi ısıtıp soğutmak için kullanılabilir” (Denizoğlu, 2013: 32-33-34).

2.2.12.1. Lax Vox Terapi Yöntemi Hakkında Tarihsel Bilgi

Suya batırılmış tüplere seslendirme yöntemi ilk olarak 1960'larda Sovijärvi tarafından tanımlanmıştır. Bir kase içine batırılmış cam tüpler kullanarak rezonans tüpü yöntemini geliştirmiştir.

Lax Vox Ses Terapi Tekniği, ilk kez 1991 yılında Finlandiyalı ses patoloğu Marketta Sihvo tarafından programlı bir yöntem haline getirilmiştir. Bir boruya fonasyon yöntemi, Fin foniyatri ekolünde cam borular kullanılarak uzun yıllardan beri kullanılmakta iken esnek silikon boruyu suya ses üfleme yöntemi olarak ilk öneren ve kullanan isim Marketta Sihvo'dur. Sihvo, tekniğin tanıtımını uluslar arası ses toplantılarında kurslar düzenleyerek 1990'lı yılların başından günümüze kadar sürdürmüştür.

Günümüzde bu yöntem, ses klinisyenleri tarafından geliştirilmiştir ve en yaygın egzersiz serbest ucun su altında 1-2 cm altına batırılıp fonasyon üretilmesidir. Alternatif bir teknik, 1990'lardan beri kullanılan Lax Vox tekniğidir ve buradaki fonasyon, bir su şişesinde bir silikon tüp içine gerçekleştirilir.

Muhtelif ses terapi teknikleri içinde tüpe fonasyon yöntemi, Fin foniyatri ekolünde cam tüpler kullanılarak uzun yıllardan beri kullanılmaktadır. Lax Vox Ses Terapisi tekniği, Finlandiyalı konuşma terapisti Marketta Sihvo tarafından ilk kez esnek silikon tüp kullanılarak suya ses üfleme yöntemi olarak tanıtılmış ve eğitim programları düzenlenmiştir. 2005 yılından itibaren Sihvo ve Denizoğlu tarafından düzenlenen yöntemle ilgili eğitim programları sürdürülmektedir.

2.2.12.2. Lax Vox Tekniğinin Uygulanması İçin Gerekli Materyaller

Lax Vox Terapisinde

- 30-35 cm uzunluğunda, iç çapı 9-10 mm, dış çapı ise 12-13 mm olan esnek silikon tüp kullanılmaktadır. (Tüp uzunluğu konusunda cam tüplerle çalışan Sovijarvi, hastanın cinsiyeti, çocuk-erişkin olması, ses sınıfı ile ilgili önerilerde bulunmuştur) (Aktaran Denizoğlu,2013: 34) Bu silikon tüpün bulunamadığı durumlarda “L” şeklinde bükülebilen pipet kullanılabilir.
- Tercihe bağlı olarak 500 mL içme suyu pet şişesi.
- “Silikon tüpün ucunun şişe tabanına temas etmesi halinde hava akışı kesileceğinden, tüpün şişe içinde kalan kısmının 35-40 derecelik açıyla verev “V” şekilde kesilmesi önerilmektedir” (Denizoğlu, 2013: 34).
- “Suyun derinliği (miktarı ve pipetin daldırılacağı uzunluk) hastaya göre ayarlanır, ilk etapta 1-2 cm su derinliği ile başlanabilir. Hasta yöntemi uygun bir şekilde uygulayabilir hale gelince (çoğunlukla ilk seansta veya birkaç seansta gerçekleşir) en rahat su derinliği kendiliğinden ortaya çıkar, hasta kendisi de bunu belirtir. Genellikle 4-5 cm su derinliği, hastaların çoğunda rahat fonasyon için uygun olup zamanla bu derinlik değiştirilebilir” (Denizoğlu, 2013: 34).

2.2.12.3. Lax Vox Tekniğinin Uygulama Aşamaları

Denizoğlu, 2013 yılındaki “Lax Vox Ses Terapisinde Yöntem ve Uygulamalar” isimli çalışmasında Lax Vox Tekniğinin uygulama aşamalarını şu şekilde tanımlamıştır;

Ön Hazırlık (Doğru Postür, Kas Gevşetme, Yönlendirme, Bilinçli Farkındalık Geliştirme): Ön hazırlık evresinde uygulama yapılacak kişi ile postür, solunum ve gevşeme ile ilgili uygulamalar yapılır. Bu evrede uygulama yapılacak kişinin sesi ile ilgili bilinçli farkındalığı da geliştirilmeye, ağızdan çıkan sesi kulağına duyurmaya veya hissettirmeye çalışılır.

Doğru postür sesi sanıldığından çok etkiler. Özellikle toplumda yaygın olan önde baş postürü, fonasyonun tüm fazlarını olumsuz etkileyen bir durumdur. Önde baş postürü, ses yolunun şeklini değiştirir, larenksin enerji transformasyonu sırasındaki vokal vibrasyon örüntüsünü ve solunum desteğini olumsuz etkiler. Lax Vox Terapisi sırasında hastanın oturur pozisyonunda, başın dik, omuzların rahat olduğu; şan pedagojisinde ‘asil duruş’ olarak tarif edilen postür sağlanır. Hasta rahat ama çökmüş bir şekilde olmadan; diri ama kaskatı kasılmadan oturur. Özellikle yüzünü ve omuzlarını gevşetmesi sağlanır.

Rahatlama/gevşeme, bu terapi için temel bir başlangıç noktasıdır. Bunun için yüz (çene ve mimikler), boyun, omuz, sırt ve göğüs kaslarının gevşetilmesi yardımcı olur. Unutulmamalıdır ki, larenks iskelet sistemine bir eklem vasıtasıyla doğrudan bağlantısı olmayan bir yapıdır. Gevşeme, larenksi bağlarından kurtaran anahtardır. Larenksin aşağıya hareketi bir aynada hastaya izletilerek bu şekilde kalması istenebilir.

Uygun postür ve rahatlama sağlanınca tüpü (veya pipet) şişenin içine serbestçe bırakılır.

- Uygulama sırasında silikon tüp 1-5 cm derinlikte ılık su bulunan bir şişeye yerleştirilir.
- Hasta üfleme tüpünü ön kesici dişlerinin arasında (kesici dişleri birkaç mm geçecek şekilde) hafifçe tutar ve dudaklarını kasmadan gevşek olarak [ü] der gibi tüpün etrafını hava kaçağı olmayacak şekilde (tarif ederken dudağın ıslak kısmıyla tüpün kapatılması söylenebilir) kapatır.

- Önce nefesi ile ilgili farkındalık sağlamak amacıyla fonasyon yapmadan suya üflemesi istenebilir. Bu sırada suyun fokurtularını yanaklarında hissetmesi sağlanır. Bunun yolu yanakları gevşek bırakmaktır. Şanda yüzü rahatlatmak için kullanılan imge ‘şaşkın surat’ işe yarayabilir. Kaşlarını özellikle kaldırmaması istenir.
- Suyun fokurdaması ile oluşan titreşimlerin yanaklarda ve boğazda hissedilmesi önemlidir. Bu nedenle yanak, boğaz ve bu kısımlarla ilişkili yapıların gevşek bırakılması gerekmektedir.

Solunum, ses terapisi sırasında profesyonel ses kullanıcısı ve özellikle şancı olmayan hastalarda doğrudan yönlendirilmesi pek pratik olmayan bir konudur. Her ne kadar bazı ekoller bunun tersini ifade etse de solunum tekniği yıllar içinde gelişir ve değiştirilmesi zor bir durumdur. Profesyonel ses kullanıcısı olmayanlar için çoğu zaman nefes teknikleri ile ilgili doğrudan uğraşlar ve egzersizler bıkkınlık ve terapinin kesilmesi ile sonuçlanabilir. Profesyonel ses kullanım seviyesi arttıkça nefes çalışmaları giderek önem kazanır. Ses sanatçıları için doğru nefes tekniği sahne performansının bir parçasıdır.

Solunum kontrolü için;

- Suyu rahatça fokurdatan hastadan fokurtuların hızını kontrol etmesi istenir.
- Bu aşamada özellikle şancılara sadece suya nefesle üfleterek nefeslerini ‘görmeleri’ ve ‘saymaları’ önerilebilir. Bunu yaparken önce sabit sayıda (yaklaşık olarak sayılabilir) ve suyu dışarıya püskürtmeden sakince üflemesi söylenir. Sudaki fokurtuyu yaklaşık olarak saymak, fonasyon sırasında ne kadar hava harcadığının ifadesidir.
- Daha sonra da fokurtu hızını kontrollü bir biçimde artırıp azaltması istenebilir. Pek çok hasta bu şekilde nefesle ilgili farkındalığını artırabilir ve böylece kontrol hassaslaştırılabilir.

Nefes vermenin başlangıç ve bitişine de dikkat çekilmelidir. Her iki durumda da glotik kapanma olmamalıdır. Fonasyon sırasında nefesin glotik bölgede kapanıp açılması, sert glotik atakla fonasyona başlamak hiperfonksiyona sebep olabilir. Hasta nefesin glotik kontrolünün nasıl bir şey olduğunu iyice anlarsa bu konuda gelişme sağlanabilir.

Suya Ses Üfleme:

- Silikon tüp (pipet) suya daldırılır. İlk etapta suyun derinliği 1-2 cm tutularak basınç düşük tutulur.
- Tüpün bir ucu kesici dişlerin arasından dilin üzerine doğru birkaç mm gelecek şekilde yerleştirilir.
- Dişler tüpü hafifçe tutar, ancak tüpü belirgin daraltacak şekilde sıkmaz.
- Dilin ağız içindeki pozisyonuna da dikkat edilerek ön alt kesici dişlerin arkasına hafifçe değecek şekilde rahatlatılmalıdır.
- Tüpün çevresi dudaklarla (dudakların nemli kısmını kullanmaları önerilebilir) sıkmadan kapatılır. Bu sırada tüpün çevresinden kaçak olmamalıdır, hastaya gevşek bir [ü] der gibi dudakları şekillendirmesi önerilebilir.
- Hastanın rahatça ve orta tonlarda suyun içine ses çıkarması istenir. Bu ton pratik olarak bayanlar için orta do (C4 notası) olarak bilinen 260 Hz; erkekler için bir oktav altındaki do (130 Hz-C3 notası) olabilir). Tercihen boğazı açıp larenksi düşüren [o] veya [u] sesi çıkarılır, bu sırada terapist kendi sesiyle örnekler verir, hastanın sesini dinleyerek yönlendirir.

Sert glotik atakla fonasyona başlayan hastalara atağı yumuşatmak için başına ve sonuna 'küçük' bir [h] koyması istenir. İlk önce [HHUUUHH] şeklinde [h] belirgin olarak çıkarılabilir, daha sonra neredeyse duyulmayacak şekilde getirilir ve [hUUUUh] gibi düşünülebilir. Buradaki [h] sesinin amacı glotik

atağı yumuşatmak ve fonasyon bitiminde nefesi glotisten kapatmanın engellenmesidir.

Yanlış yapılan egzersiz, istenmeyen sonuçlar için çalışmak anlamına gelir. Lax Vox tekniğinin en kritik aşaması ilkel sesi bularak hastanın kullanmakta olduğu tınıdan farklı tınıyla suya üflemdir. Gergin ses sistemi, glissando ile tizden pese doğru sesi kaydırmayı sınırlar ve hastanın çıkarabileceği en pes ses kendi ses sınırlarının ortalarında olan bir ses olur. Bunun için hastaya doğal temel frekansını (ilkel sesini) bulabileceği muhtelif tekniklerle tanıtmak gerekebilir.

Hedef Sesin Bulunması: Hedef ses ilkel sestir. İlk aşamada sadece tek bir ton bile olsa, ilkel ses manevralarıyla hedef ses duyulmaya çalışılır. İlk başta hastanın bu sese yakın bir ses çıkarmasına uğraşılır. Bu sese odaklanmak için başlangıçta monoton, hatta robot sesine benzer bir ses gibi çıkarılabilir. Unutulmamalıdır ki hedef sese ulaşılmadan terapide ileri bir aşamaya geçmek mümkün değildir. Lax Vox terapisi, hastanın görmediği ve dokunamadığı bir organın fonksiyonunu daha güçlü biyogeribildirimlerle kontrol şansı verir. Bu sırada hastanın elinde bir ‘aparat’ bulunur ve bunu kullanarak bu farkındalığı ve odaklanması artar.

Hedef ses tek bir tonda bile olsa bulunduğu zaman artık aynı fonasyon mekanizması kullanılarak (ki bu sırada hastanın çıkardığı ses sürekli olarak dikkatle dinlenir ve tınının değiştirilmesi engellenir) bu ses genişletilir. Bu amaçla suya [hooo] veya [huuu] sesini fokurtular sürdürülerek kısa sesler üfletilir. Hastanın farkındalığını artırmak için sorular sorulup (Hangi kaslar çalışıyor? Neler hissediyorsunuz) edilgen değil etken bir şekilde işleyişe katılmasına çalışılır. Daha sonra çıkan ses aynı ton ve tını korunarak uzatılır.

Ses üfleme nefes yettiğince devam edilir ancak nefes bitmeden önce, zorlandığını hissettiği anda fonasyonu kesmesi istenir. Yine farkındalığı artırıcı ‘Hangi kaslar tutuyor?’ gibi sorular sorulabilir. Uzun süre aynı tonu tutması sağlandığı zaman stakato (kesikli) egzersizlere geçilebilir. Bunun için tekrar tekrar [oo oo ooo] sesi çıkarılması (yine aynı perde ve tında) istenir. Bu sırada sesi hastaya kendi sesini dikkatle dinlemesi ve yeni kas kullanım tekniği ile olan

değişikliğin farkına varması sağlanır. Hedef ses belirmeye başlayınca çok dikkatli olunmalıdır. Hastaya yabancı ve alıştığı tınıdan çok uzak olabilen bu ses, hasta tarafında kabullenilmezse terapi süreci sona erer. O yüzden bu aşamada hedef sesin rahatlığı, doğallığı ve çevre tarafından kolayca kabullenilebileceğini empoze etmek lazımdır.

Bulunan Yeni Sesin Geliştirilmesi: Hedef sese ulaşıldıktan sonra artık bulunan bu yeni ses “yabancı ses” olmaktan çıkarılmalı ve günlük hayata aktarılacak üzere geliştirilmelidir. Farklı perde ve gürlüklerde, farklı rezonans ve artikülasyonlarda hedef ses genişletilmelidir.

Bunun için şu egzersizler yapılabilir:

- Ses perdesi muhtelif şekillerde yükseltip alçaltılır
 - Glisando egzersizi: tiz ve rahat bir perdeden pes perdeye doğru sesi kesintisiz olarak sesi kaydırma. Daha sonra pesten tize tersi uygulanabilir.
 - Stakato egzersizi: aynı perde değişimini kesikli uygulama.
 - Messa di voce, klasik şanda kullanılan temel egzersizlerden birisidir. Amaç rejisterler arası dengeyi sağlamak ve larengeal stabilite oluşturmaktır. Aynı nota tutularak gürlük azaltılıp artırılmaya çalışılır. Benzer şekilde gürlük değiştirilmeden perde tizleştirilip pesleştirilebilir.
- Rahat bir perdede perde hiç değiştirilmeden sesin gürlüğü artırılıp azaltılır.
- Tiz perdeden pes perdeye sesi gürlüğünde hiçbir değişiklik yapılmadan ses kaydırılır (glisando)
- Sesin perdesi değiştirilmeden şişede bulunan su miktarı artırılıp şişe yükseltip alçaltılarak fonasyon yapılan direnci değiştirmek de mümkündür. Mesa di voce egzersizinin bu şekilde

oldukça kontrollü ve pratik şekilde yapılabilmesi özellikle şancılar tarafından olumlu görülmektedir.

- Egzersizler su derinliği değiştirilerek tekrarlanır. En rahat olunan su derinliğinde devam edilebilir.

- Tüpü aşamalı olarak sudan çıkarıp fonasyona devam edilir. Tüpün dışına sanki tüpe fonasyon yaparmış gibi fonasyona devam etmek, Lax Vox terapi tekniğinin getirdiği fizik avantajları kullanmadan da aynı sesi sürdürebilmek anlamını taşır. Bunu sağlamak için çeşitli yöntemler denenebilir:

- Tüpe fonasyon sırasında tüpün çevresini hava kaçırmayacak şekilde kapatan dudaklar hafifçe aralanarak hem suyun fokurdaması sürdürülür, hem de dışarıya ses çıkarılır. Bu kaçak giderek artırılır, ancak bu sırada sesin tınısı kesinlikle değişmemelidir. Eğer dışarı fonasyon 'kaçığı' artırıldıkça sesin tınısı değişiyorsa o zaman geri dönülüp kaçak azaltılmalı veya tekrar tam kapanma sağlanıp doğru tınıya ulaşılmalıdır.

- Dudaklardan giderek artan kaçak ses artık tüp ağızda ama fokurdama olmaksızın gerçekleştirilir. Son olarak tüp sudan çıkarılıp aynı perde ve tını sürdürülür.

- Ağız açık tüpsüz fonasyona geçildiğinde hedef ses artık rahatlıkla kısıtlı perde genişliğinde de olsa çıkarılmaktadır. Hasta bu yeni sese adapte olmaya ve yeni sesini benimsemeye başlamıştır.

- Yarı tıkayıcı ses yolu egzersizleri ile hastanın tüp olmadan da benzer mekanizmaları kullanabileceği öğretilir. Dil ve dudak trilleri, ayrıca 'hmmm' ile titreşim dudaklarda hissedilmesi bu konuda yardımcı egzersizlerdir.

- Aynı ses korunarak perde ve gürlük değiştirilir ve ses sınırları genişletilir. Başka bir deyişle perde ve gürlük değişimlerinde sesin

tınısının değişmesine/bozulmasına izin verilmez. Bu aşamada tekrar tüp kullanılabilir, değişmeli olarak bir açığa bir suya fonasyon yapılabilir.

Elde Edilen Yeni Sesin Yerleştirilmesi: Bulunan hedef sesin, yalnızca terapi odasında veya egzersizler sırasında çıkarılması bir anlam ifade etmez. Ne zaman ki kullanıcı bu sesi günlük hayatında kullanmaya başlar, işte o zaman terapinin başarı ile sonuçlanmasından bahsedilebilir. Hedef sesi bulup tınısını koruyarak ses sınırlarına genişlettikten sonra pek çok ses terapi tekniğinin kullandığı motor öğrenme prensipleri uygulamaya konulur.

Her ses terapi yöntemi belli bir süre içinde planlı olarak sonlandırılır

Lax Vox terapi tekniğinde başlangıçta ev egzersizleri saatte 1 dakika (günde 10-12 kez, hastaya toplamda 10-15 dakikasını alacağı belirtilir) kadar verilir ve hastanın ilk birkaç seansta haftada iki kez başvurması önerilir. Hastanın egzersizi yanlış yaptığını anlaması mümkün olmayacağından ilk seanslar birkaç gün ara ile yapılabilir. Hastanın istenen sesle doğru egzersiz yaptığından emin olunca süre 3-5 dakikaya çıkarılabilir. Her seanstan sonra eve verilen egzersiz programı geliştirilir. Böylece hastaya terapi bittikten sonra da sorun hissettiğinde kendi başına ilk önlemleri alabileceği bir program hazırlanmış olur. Özellikle profesyonel ses kullanıcılarında doğru sesi kullanmayı sürekli hatırlamak, sesi ısıtmak-soğutmak, geliştirmek için kişiye özel yapılandırılmış bir program ömür boyu sürecek bir destek görevi görür.

“Lax Vox terapi tekniği, sesin gizemli formülünü ve komplike işleyişini çok yönlü yaklaşımla ve çok kanallı biyo geribildirim ile takip, kontrol ve rehabilite etme imkanı tanır. Şan pedagojisinde ses ekonomisi sağlama, rejister kaynaştırma ve etkin performans gibi önemli aşamalarda şancıya destek sağlar. Bunların dışında sesi ile ilgili gelişme sağlamak, sesini etkin olarak kullanmak isteyenler için de uygun bir yöntem olarak önerilmiştir” (Denizoğlu, 2013: 35-36-37-38).

2.3. Tanımlar

• **Lax Vox:** “Lax Vox Ses Terapi Tekniği, doğrudan sesi değiştirmeye yönelik bir ses terapi tekniğidir” (LaxVox, 2017).

• **Müzik Eğitimi:** Bireyde müzikal alanda davranış değişikliği meydana getirme süreci.

• **Ses:** Kulağın duyabildiği titreşimler bütünü.

• **Ses Eğitimi:** Ses eğitimi; bireylere konuşma ve/veya şarkı söylemede seslerini doğru, etkili ve güzel kullanabilmeleri için gereken davranışların kazandırıldığı ve içinde konuşma, şarkı söyleme ve şan eğitimi gibi alt ses eğitimi basamaklarını barındıran, disiplinler arası bir özel alan eğitimidir.

• **Anatomi:** İnsan, hayvan ve bitkilerin yapısını ve bu yapıyı oluşturan türlü organlar arasındaki ilişkileri araştıran, inceleyen bilim. Beden yapısı, gövde yapısı. (<https://www.google.com.tr>)

• **Biyogeribildirim (Biofeedcack):** Vücut fonksiyonlarını kontrol etmeyi öğreten tamamlayıcı ve alternatif tıp yöntemlerinden biridir. Genellikle bir sağlık sorununu iyileştirmek ya da fiziksel performansı artırmak amacıyla, vücudu kontrol etmek için düşünceleri kullanma yeteneği kazandırır. Biyo-geribildirim genellikle bir gevşeme tekniği olarak kullanılır. (<https://www.hemensaglik.com>)

• **Fizyoloji:** Fizyoloji canlı organizmaların ve onların organ, hücre ve moleküllerin önemli işlevlerini tanımlar.İnsan vücudunun işleyişini inceler (<http://fizyoloji.beun.edu.tr>)

• **Foniatrid:** Tıpta ses ve konuşma bozukluklarıyla ilgilenen uzmanlık alanı. (<https://www.hastane.com.tr>)

• **Larinks (Larenks):** Nefes borusunun en üstünde bulunan, elastiki kıkırdak ve kas yapılarından oluşan ve ses tellerini barındıran, İnsan sesini oluşturan organdır.

•**Patoloji:** Eski Yunanca da pathos teriminden türetilmiştir ve hastalıkların bilimsel yönden incelenmesi anlamına gelir. (<http://www.turkpath.org.tr>)

•**Postür:** Tıp dilinde postür(duruş), vücut kısımlarının diziliş ve düzenidir. Oturma, ayakta durma, yatma sırasında vücudun duruş şekline statik postür (sabit duruş), hareket esnasında vücudun duruş şekline ise dinamik postür (hareketli duruş) denilir. (<https://www.google.com.tr>)

•**Vokoloji:** İnsan sesinin rehabilitasyonu ile ilgili bilimsel çalışmalar ve pratik uygulamalar olarak tanımlanmıştır. Bu tanımda belirtilen rehabilitasyon, yapabilir hale getirmek, donanımlı hale getirmek, başka bir deyişle icrayı geliştirmek, mükemmelleştirmek anlamında kullanılmıştır. (<https://www.google.com.tr/search?q=vokoloji+nedir>)

•**Duruş:**”İyi bir performans için; kafa ense kasları üzerinde oturması, diğer bölümlerin esnek olması, omuzların dik ama yukarıda değil, sırtın gerilimsiz ve göğüsün dik olması gerektiğini belirtmiştir. Göbek bölümü salıverilmemesi, bel bölümünün arkada olması içeriye doğru kavis yapmaması, bacakların her türlü hareketi uygulayabilecek esnek pozisyonda olması önemlidir” (Sabar, 2008: 52).

İdeal duruşu “omurganın başı dik olarak taşıdığı, omuz kemiklerinin rahat duruş içinde düz tutulduğu, göğüs kemiğinin de kendisinden emin rahatlıkla dik tutulduğu güvenli bir duruş, ideal duruşur” tanımıyla ifade etmiştir (Töreyin, 2008: 117).

•**Solunum:** “Solunum işlevini “ses üretme ve kullanma sürecinde gereken enerjiyi devam ettirebilmek için, kontrollü soluk alıp, kontrollü ve denetimli soluk kullanarak vermeyi sağlamak” olarak açıklamıştır” (Töreyin, 2008: 116). Akciğerlere alınan solüğün kullanılma sürecinde diyafram, karın ve yan bel kaslarının doğru fonasyon oluşumundaki işlevinin fark ettirilerek

kullanılması ve tam zamanında yeni bir soluk almaya geçişin kavratılması önem taşımaktadır.

•**Atak:** “Ses üretimi için yeterli soluğun alınmasından sonra (verilmeye başlamadan hemen önce) nefesin bir an tutulup, (o kısa an içinde oluşturulacak ses perdesinin doğruluğu test edilerek) soluk verme ve fonasyonun aynı anda (duraksamadan, sesi itmeden “forse etmeden”) ve özenle gerçekleştirilmesini sağlamaktır” (Töreyin, 2008: 118).

•**Fonasyon:** “Fonasyon, Ses üretim borusu diye adlandırdığımız gırtlaktaki ses oluşumudur, yani ses üretimidir” (Sabar, 2008: 87).

İnsan Sesinin oluşması. Larenksteki ses tellerinin titreşimi ile sesin meydana gelmesi. (<http://www.tibbisozluk.com/arama.php?terim=fonasyon>)

•**Entonasyon:** “Bir sözcük ya da cümlenin söylenişinde izlenen melodi çizgisine (ses dalgalanmasına) Entonasyon denir. Sözcüklerin ve cümlelerin her birinde ayrı bir melodik çizgi vardır. Bu melodik çizgi; cümledeki hayret, kuşku, kızgınlık gibi türlü duygu ve düşüncelerin karşıya daha etkin yansıtılmasını sağlar” (Kolçak, 1998: 61).

•**Rezonans:** “Bir gövdede oluşan titreşimlerin diğer bir gövdede tınlayarak güç kazanması veya kısaca ses tınısının güçlenmesidir” (Sabar, 2008: 69).

“Rezonans kavramını “sesin rezonatör bölgelerde yankılanarak tını zenginliği kazanması” olarak açıklamıştır (Töreyin, 2008: 98).

•**Register:** “Ses eğitiminde farklı ses bölgelerini anlatmak için kullanılan bir kavramdır. “Gereğince homojen, aynı ilkelerle üretilmiş sesler demeti” veya “birbirinden sonra gelen homojen, pestlerden tizlere doğru çıkıcı tonların, aynı mekanik prensiplerle üretilmiş olma şekli” dir (Töreyin, 2008: 22).

Cevanşir, “İnsan sesinde, ses tellerinin değişik hareketlerine verilen isimdir” (Gürel, 1982: 15).

•**Legato:** “Şarkı söylerken tonları bağlamak veya bağlı söylemek anlamındadır. Bir önceki tonun, öbür ton başlayıncaya kadar tınlaması ve bu tınlamanın yine kesintiye uğramadan izleyen diğer tona bağlanmasıdır” (Sabar, 2008: 120).

•**Müzikalite:** Türk dilinde kullanılmakta olan müzikalite sözcüğü dilimize Fransızca'dan girmiştir. Fransızcası musicalite olan bu sözcük anlamı olarak Türk Dil Kurumuna göre ahenk ve uyumlu olma anlamlarını taşır. (<http://tr.wikipedia.org/>)

•**Staccato:** “Notaları birbirinden ayrı, tek tek söylemek anlamına gelen Staccato, tonun, raket üzerindeki pinpon topu gibi, diyaframın bilinçli kullanılan desteği ile, burun kökü ve damakta belirli noktalara konsantre tını yuvarlakları-damlaları oluşturacak şekilde tınlamasıdır” (Sabar, 2008: 121).

•**Martellato:** İyi bir piano atağın anında creshendo yapıp aynı hızla decreshendoya geçmesidir. (Aktaran: Yazar, 2010: 41)

•**Trill:** Tonun yarım veya bir aralık arasında tansiyonunu kaybetmeden hızla gidip gelmesi, daha doğrusu inip çıkmasıdır. (Aktaran: Yazar, 2010: 41)

•**Vibrato:** Sesin volüm, renk ve kalite düzeyinde hiçbir değişme olmaksızın boyun, çene ve dil kaslarının gerilimsiz pozisyonda, iyi bir nefes ayarı ile düzenli olarak titreşim halinde olmasıdır. (Sabar, 2008: 120)

•**Stilistik Yorum:** Eserin gerektirdiği dönem biçim, uslu ve tarzının sergilenmesi. (Aktaran: Yazar, 2010: 41)

•**Artikülasyon:** Bir dilin birbirinden farklı tüm seslerinin dudaklar, dil ve diğer artikülasyon odakları tarafından anlaşılır biçimde oluşturulmasıdır. Bir başka açıdan da konuşma organlarının bazen kendi başlarına, bazen de

birlikte hareket ederek dilin seslerini meydana getirmesine denir. (Töreyin, 2008: 35)

2.4. İlgili Yayın ve Araştırmalar

Lax Vox terapisi ile ilgili bugüne kadar tıp alanı ile ilişkili çalışmalar yoğunlukla gerçekleştirilmiştir.

2.4.1. Mailander ve Diğerlerinin 2016 yılında gerçekleştirmiş oldukları “Lax Vox as a Voice Training Program for Teachers” (Öğretmenler için Ses Eğitim Programı Olarak Lax Vox) isimli çalışmada öğretmenler için 3 haftalık bir Lax Vox terapisi programının etkinliği ölçülmüştür. Çalışmaya gönüllü olarak katılan sağlıklı 4 kadın öğretmenin ses ölçümleri algı, akustik, aerodinamik ve öz değerlendirme bakımından gerçekleştirilmiştir. Ayrıca Lax Vox tekniğinin kullanılabilirliğini değerlendirmeleri istenen bir anket doldurmaları sağlanmıştır.

3 haftalık eğitimden sonra öğretmenlerin ses değerlendirmelerinde algısal ve akustik ses kalitesi değerlendirmelerinde orta ve büyük düzeyde gelişmeler gözlenmiştir. Ayrıca terapiler sonrasında öğretmenlerin ses aralığı profillerinin üst sınırlarında genişlemeler gözlenmiştir. Ses yoğunluğunda 4.6 dB civarında bir artış gözlenmiştir. Ayrıca deney yapılan öğretmenlerin öz değerlendirme ve nefes alma kalitelerinde herhangi bir değişim gözlenmemiştir. Bu çalışmada Lax Vox tekniğinin uygulanabilirlik açısından kolaylığının; eğitim başarısı, öğrenme süreci ve günlük rutine geçiş konularında açıkça destek sağladığı görüşü belirtilmiştir. Çalışmanın sonucunda öğretmenler üzerinde uygulanan Lax Vox tekniği eğitiminin; ses kalitesi, maksimum fonlama süresi, vokal işlev, öz değerlendirme ve algılanabilirlik açısından olumlu ölçütler gösterdiği görüşüne yer verilmiştir.

2.4.2. Lim, Hye Jin ve Diğerleri; 2005 yılında gerçekleştirmiş oldukları Effects of Lax Vox voice therapy in a patient with spasmodic dysphonia (Spazmodik Disfonili Bir Hastada Lax Vox Ses Tedavisinin Etkileri) isimli çalışmasında spazmodik disfonili hastalar üzerinde tekniğin etkisini araştırmıştır.

Spazmodik Disfoni: Konuşma esnasında ortaya çıkan, kord vokallerin aralıklı ya da sürekli spazmının yarattığı ses duraklamaları ve gayretli, gergin ve boğuk ses kalitesinin izlendiği, nörojenik, santral kaynaklı fokal larengeal bir disfoni dir.(Ses bozukluğu) (<http://kbbforum.net>)

Çalışmada 27 yaşında spazmodik disfoni rahatsızlığı bulunan bir kadın hastaya sertifikalı bir terapist ve Larengolog (ses hastalıkları uzmanı) kontrolünde 5 aşamalı bir terapi uygulanmıştır.

Hastaya toplamda 11 seans terapi uygulanmış ve bu uygulamalar sonrasında kayda değer oranda, ses parametrelerinde olumlu yönde artış ve ses titremesinde azalma saptanmıştır. Çalışmada Lax Vox terapisini spazmodik disfoni hastalarında yaşam kalitesini arttıracak görüşü bildirilmiştir.

2.4.3. Farklı bir bakış açısı olarak Evren, 2006 yılında gerçekleştirmiş olduğu “Ses Eğitimi Yöntemlerinin Ses Hastalıklarının Tedavisinde Kullanımı” isimli çalışmasında; Konya Selçuk Üniversitesi Meram Tıp Fakültesi K.B.B. Anabilim Dalı’na ses bozukluğu şikayetiyle başvuruda bulunan 15 hasta üzerinde muayene, teşhis ve tedavileri ile ilgili gereklilikler uzman tarafından belirlendikten sonra, ses eğitimi önerilen 3 hastanın tedavisinde ses eğitimi yöntemlerinin uzmanlar tarafından uygulanmasını sağlamış ve bu konuda veriler toplamıştır.

Çalışmanın sonucunda Ses eğitimi uzmanları tarafından kullanılan, ses eğitimi yöntemlerinin ses hastalıklarının (vokal kord nodülü, mutasyonel falsetto) tedavisinde kullanılabileceği sonucu ortaya çıkmıştır. Hastaların tedavi süresince çalışmalara düzenli olarak ve en az 2,5- 3 ay süreyle katılmasının sonuç üzerinde etkili olacağı görüşü bildirilmiştir.

Bu çalışmada farklı disiplinler arası uyum göze çarpmaktadır.

BÖLÜM III

Bu bölümde çalışmanın araştırma modeli, evren ve örneklem (çalışma grubu), verilerin toplanma ve çözümlenme yöntemleri ele alınmıştır.

3.1. Yöntem

Ses sağlığı açısından “lax Vox” suya üfleme tekniğinin bireysel ses eğitimi derslerinde kullanımının incelendiği bu çalışma deneysel bir çalışma olarak gerçekleştirilmiştir. Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı öğrencileri ile deneysel (Ön gözlem- Son gözlem grublu) çalışma yapılmış ve bu yolla elde edilen veriler uzman görüşlerine sunulup alınan sonuçlar bilgisayar ortamına aktarılarak farklı betimleyici istatistikler çıkarılmıştır. Bu betimleyici istatistiklere ek olarak kadın ve erkeklerde veya farklı sınıflardaki (1. Sınıf, 2. Sınıf) öğrencilerde Lax Vox tekniğini kullanma açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olup olmadığına bakılmıştır. Analizlerde ve istatistiklerde Excel ve Spss 18 paket programları kullanılmıştır.

3.2. Araştırma Modeli

Araştırmanın modeli yarı deneme modellerinden on test son gözlem kontrol grublu deneme modelidir. Verilerin analizinde içerik analizi kullanılarak uzman görüşlerine başvurulmuştur.

Araştırmanın modeli (deseni), “en genel anlamda, araştırma amacına uygun ve ekonomik bir süreçle, verilerin toplanarak çözümlenmesi için gerekli koşulların düzenlenmesidir” (Karasar, 1984: 36).

Araştırmanın deneysel deseni: Araştırmanın deneysel deseni ise bilimsel değeri en yüksek kabul edilen gerçek deneme modellerinden “ön gözlem - son gözlem kontrol grublu model”dir.

Ön gözlem- son gözlem kontrol grublu modelde, yansız atama ile oluşturulmuş iki grup bulunur. Bunlardan biri deney, diğeri kontrol grubu olarak adlandırılır. Her iki grupta da deney öncesi ve deney sonrası ölçmeler yapılır. Modelde ön gözlemlerin bulunması grupların deney öncesi benzerlik derecelerinin bilinmesine ve son gözlem sonuçlarının buna göre düzeltilmesine yardım eder.

G₁ R O_{1.1} X O_{1.2}

G₂ R O_{2.1} O_{2.2}

(Karasar,2004:97)

3.3. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2018-2019 eğitim öğretim yılında N.E.Ü. Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesinde lisans 1 ve 2. sınıfta öğrenimine devam eden 16 öğrenci oluşturmaktadır.

Deney ve kontrol grubu öğrencileri, B.S.E. dersini alan lisans 1 ve 2. sınıf öğrencileri arasından rastgele seçilmiştir.

"Deney ve Kontrol Gruplarının ön gözlem puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur".

Tablo 1 Deney ve Kontrol Grubu Ön gözlem Puan Ortalamaları Arasında Farklılık Olup Olmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	x	ss	t Testi		
					t	sd	P
Deney ve Kontrol Grubu Ön gözlem Puan Ortalamaları	Deney Ö.G.	8	2,25	0,25	0,44	7	0,67
	Kontrol Ö. G.	8	2,17	0,50			

p<0,05

Tablo 1 incelendiğinde deney ve kontrol grup öğrencilerinin ön gözlem puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur (p=0,67). Elde edilen veriler doğrultusunda açılışma grupları eşit koşullarda oluşturulmuştur.

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen ders gözlem formu kullanılmıştır. Bu Gözlem formunun oluşturulabilmesi için araştırmacı tarafından bir soru havuzu oluşturulmuş ve 3 farklı uzman (Ses Eğitimcisi) görüşüne sunulmuş gözlem formundaki alt problemlerin oluşması sağlanmıştır.

Yine uzman görüşleri alınarak seçilmiş olan Türkçe dilinde sözlü eserler öğrencilere uygulama başında ön gözlem, uygulama sonrası son gözlem olarak

seslendirilip bu performanslar uzman görüşlerine sunulabilmesi amacıyla araştırmacı tarafından video kayıt altına alınmıştır. İlgili sözlü eserlerin notaları Ek te sunulmuştur.

Araştırmada, ilgili yurtiçi ve yurt dışı kaynakları içeren bir kaynak taraması yapılmıştır.

Veri toplama aracı kullanılarak elde edilen verilerin değerlendirilmesinde spss paket programı kullanılarak analiz edilmiş ve elde edilen bulgular tablolar halinde sunulmuştur.

Gözlem formu Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nda 2018-2019 yılında öğrenim gören Bireysel Ses Eğitimi dersini alan 16 öğrenci üzerinde uygulanmıştır.

Performansın Ölçülmesinde Temel Adımlar

- Performansı ölçme girişiminde, ilkin, süreç ve sonuç yönünden öğrencide bulunması istenen özellikler belirlenmelidir.
- Bu özellikler, gözleendiğinde onların varlığına kanıt olabilecek gözlenebilir davranışlara çevrilmeli ve bu davranışlar açık-seçik biçimde listelenmelidir. Bu iki gerek, her şeyden önce, söz konusu beceri ya da becerilerin ait olduğu iş, meslek ya da meslek kolunun analizini gerektirir. Aslında, öğretim programının hazırlanıp geliştirilmesi sırasında öğretmen, programın hedeflerini saptamış ve bu hedefleri davranışa dönüştürmüşe, bu iki basamağın gereği, test hazırlama girişiminden önce, zaten yerine getirilmiş olur.
- Öğrencide, özellikle süreç yönünden istenen davranışları gözlemek için gereken test durumları sağlanmalıdır.
- Öğrencide bulunması istenen davranışları, yaratılan test durumları içinde öğrencinin gösterip göstermediğini ya da davranışın sıklığını ve mükemmellik derecesini saptamaya yarayacak bir ölçek hazırlamak gerekir. (Tekin,2000:226)

Veri Toplama aracı olarak kullanılan gözlem formu ek te sunulmuştur.

3.5. Uygulama Aşamaları

Araştırmada kontrol grubuna uygulanan standart ders prosedüründen farklı olarak, deney grubuna 10 hafta boyunca aşağıdaki uygulamalar yaptırılmıştır. Yapılan çalışmalar Bireysel Ses Eğitimi dersi rutininin haftada 1 ders saati olması nedeniyle haftada 1 olarak gerçekleştirilmiştir.

1. Hafta: Öğrencinin seviyesi ve kişisel ses özelliklerinin belirlenmesi ve ön gözlem kayıtlarının video ortamına alınması.
2. Hafta: Pipet ve şişe kullanılarak önce susuz sonra da sulu olarak ses egzersizi yapılmıştır.
3. Hafta: Suyun içerisine önce sabit, sonra da inici-çıkıcı (siren) olarak ses üflenmesi. Nefes ve duruş kontrolünün sağlanması gerçekleştirilmiştir.
4. Hafta: Egzersizler Suyun içerisine “ü” vokali ile üflenerek inici-çıkıcı melodi üretimi sağlanmış, bu melodiler legato ve staccato şeklinde uygulanmıştır.
5. Hafta: Gerçekleştirilen ses egzersizlerine gürlük ve hız eklenerek devam edilmiştir.
6. Hafta: Su miktarı arttırılmadan pipet biraz daha derine daldırılarak, öğrencinin egzersiz uygulanırken daha fazla basınca karşı koyması sağlanmıştır. Uzun süren daha karmaşık melodili egzersizler lax vox yöntemi ile uygulanmıştır. Bu esnada öğrencinin sesinde gürlük ve perde kontrolünü kaybetmemesine dikkat edilmiş ayrıca mimik kontrolü sağlanmıştır.
7. Hafta: Amaca uygun olarak gerçekleştirilen ses egzersizleri önce sulu sonra susuz olarak gerçekleştirilmiştir. Öğrencinin kendi sesinin tiz perdelerde de farkına varması amaçlanmıştır.
8. Hafta: Önceden belirlenmiş olan bir solfejın önce sulu olarak lax vox yöntemiyle, ardından susuz olarak kendi sesiyle seslendirmesi ve elde edilen sesin farkına varabilmesi sağlanmıştır.
9. Hafta: Ön gözlem esnasında seslendirilen eserin solfejının önce lax vox tekniği ile ardından kendi sesiyle seslendirmesi sağlanmıştır.

10. Hafta: Ön gözlem esnasında seslendirilen eser önce lax vox tekniği ile solfej yapılmış ardından sözlü olarak seslendirilmiştir. Son gözlem video kaydı alınmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR ve YORUM

Bu bölümde araştırma ile ilgili elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

4.1. "Deney - kontrol gruplarının son gözlem puan ortalamaları arasında deney grubunun lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır" alt problemine ait tablo aşağıdaki gibidir.

Tablo 2 Deney ve Kontrol Grubu Son gözlem Puan Ortalamaları Arasında Farklılık Olup Olmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	x	ss	t Testi		
					t	sd	P
Deney ve Kontrol Grubu Son gözlem Puan Ortalamaları	Deney S.G.	8	3,31	0,28	2,43	7	0,04
	Kontrol S.G.	8	2,70	0,62			

p<0,05

Tablo 2 incelendiğinde deney ve kontrol grup öğrencilerinin son gözlem puan ortalamaları arasında deney grubu öğrencilerinin lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır ($p=0,04$). Elde edilen veriler doğrultusunda alt problem 2 doğrulanmaktadır ve bireysel ses eğitimi dersinin lax vox tekniği kullanılarak işlenmesinin geleneksel yöntemle göre işlenmesine göre daha etkili olduğu söylenebilir.

4.2. "Deney- kontrol grup öğrencilerinin “postür (ses kullanımına uygun bir vücut duruşu)” kullanımı değerlendirme puanları arasında deney grubu öğrencilerinin lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır" alt problemine ait tablo aşağıdaki gibidir.

Tablo 3 Deney ve Kontrol Grubu Son gözlem Puan Ortalamaları Arasında Farklılık Olup Olmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	x	ss	t Testi		P
					t	sd	
Postür Kullanımı Ortalamaları	Deney S.G.	8	3,21	0,39	0,37	7	0,72
	Kontrol S.G.	8	3,13	0,69			

p<0,05

Tablo 3 incelendiğinde deney ve kontrol grup öğrencilerinin son gözlem puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur ($p=0,72$). Bu veriler doğrultusunda lax vox tekniği kullanımının postür üzerinde geleneksel yöntemle göre daha etkili olmadığı söylenebilir.

4.3. "Deney- kontrol grup öğrencilerinin “diyafram destekli nefes kullanımı” değerlendirme puanları arasında deney grubu öğrencilerinin lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır " alt problemine ait tablo aşağıdaki gibidir.

Tablo 4 Deney ve Kontrol Grubu Son gözlem Puan Ortalamaları Arasında Farklılık Olup Olmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	x	ss	t Testi		P
					t	sd	
Diyafram Destekli Nefes Kullanma Puan Ortalamaları	Deney S.G.	8	3,21	0,50	2,39	7	0,04
	Kontrol S.G.	8	2,71	0,73			

p<0,05

Tablo 4 incelendiğinde deney ve kontrol grup öğrencilerinin son gözlem puan ortalamaları arasında deney grubu öğrencilerinin lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır ($p=0,04$). Elde edilen veriler doğrultusunda bireysel ses eğitimi

derslerinde lax vox tekniğinin kullanımının diyafram destekli nefes kullanımı üzerinde etkili olduğu görülmektedir.

4.4. "Deney- kontrol grup öğrencilerinin “doğru nefes alış-verişi yapabilme” değerlendirme puanları arasında deney grubu öğrencilerinin lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır" alt problemine ait tablo aşağıdaki gibidir.

Tablo 5 Deney ve Kontrol Grubu Son gözlem Puan Ortalamaları Arasında Farklılık Olup Olmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	x	ss	t Testi		
					t	sd	P
Doğru Nefes Alış-Verişi Puan Ortalamaları	Deney S.G.	8	3,12	0,40	1,98	7	0,08
	Kontrol S.G.	8	2,63	0,71			

p<0,05

Tablo 5 incelendiğinde deney ve kontrol grup öğrencilerinin son gözlem puan ortalamaları arasında deney grubu öğrencilerinin lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur. (p=0,08) Bu veriler doğrultusunda bireysel ses eğitimi derslerinde lax vox tekniğinin kullanımının doğru nefes alış-verişi yapabilme üzerinde etkili olmadığı söylenebilir.

4.5. "Deney- kontrol grup öğrencilerinin “uzun süreli ve etkili nefes kullanımı” değerlendirme puanları arasında deney grubu öğrencilerinin lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır" alt problemine ait tablo aşağıdaki gibidir.

Tablo 6 Deney ve Kontrol Grubu Son gözlem Puan Ortalamaları Arasında Farklılık Olup Olmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	x	ss	t Testi		
					t	sd	P
Uzun Süreli ve Etkili Nefes Kullanımı Puan Ortalamaları	Deney S.G.	8	3,62	0,74	1,15	7	0,28
	Kontrol S.G.	8	3,25	0,70			

p<0,05

Tablo 6 incelendiğinde deney ve kontrol grup öğrencilerinin son gözlem puan ortalamaları arasında deney grubu öğrencilerinin lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur. ($p=0,28$) Bu veriler doğrultusunda bireysel ses eğitimi derslerinde lax vox tekniğinin kullanımının uzun süreli ve etkili nefes kullanımı üzerinde etkili olmadığı söylenebilir.

4.6. "Deney- kontrol grup öğrencilerinin “sesin doğru yerde kullanımı” değerlendirme puanları arasında deney grubu öğrencilerinin lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır" alt problemine ait tablo aşağıdaki gibidir.

Tablo 7 Deney ve Kontrol Grubu Son gözlem Puan Ortalamaları Arasında Farklılık Olup Olmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	x	ss	t Testi		
					t	sd	P
Sesin Doğru Yerde Kullanımı Puan Ortalamaları	Deney S.G.	8	3,0	0,57	1,06	7	0,32
	Kontrol S.G.	8	2,62	0,66			

$p<0,05$

Tablo 7 incelendiğinde deney ve kontrol grup öğrencilerinin son gözlem puan ortalamaları arasında deney grubu öğrencilerinin lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur. ($p=0,32$) Bu veriler doğrultusunda bireysel ses eğitimi derslerinde lax vox tekniğinin kullanımının sesin doğru yerde kullanımı üzerinde etkili olmadığı söylenebilir.

4.7. "Deney- kontrol grup öğrencilerinin “nota perde kontrolü” değerlendirme puanları arasında deney grubu öğrencilerinin lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır" alt problemine ait tablo aşağıdaki gibidir.

Tablo 8 Deney ve Kontrol Grubu Son gözlem Puan Ortalamaları Arasında Farklılık Olup Olmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	x	ss	t Testi		P
					t	sd	
Nota Perde Kontrolü Puan Ortalamaları	Deney S.G.	8	3,46	0,30	1,81	7	0,11
	Kontrol S.G.	8	2,79	0,95			

p<0,05

Tablo 8 incelendiğinde deney ve kontrol grup öğrencilerinin son gözlem puan ortalamaları arasında deney grubu öğrencilerinin lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur. (p=0,11) Bu veriler doğrultusunda bireysel ses eğitimi derslerinde lax vox tekniğinin kullanımının nota perde kontrolü üzerinde etkili olmadığı söylenebilir.

4.8. "Deney- kontrol grup öğrencilerinin “sesin gürlük kontrolü” değerlendirme puanları arasında deney grubu öğrencilerinin lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır" alt problemine ait tablo aşağıdaki gibidir.

Tablo 9 Deney ve Kontrol Grubu Son gözlem Puan Ortalamaları Arasında Farklılık Olup Olmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	x	ss	t Testi		P
					t	sd	
Sesin Gürlük Kontrolü Puan Ortalamaları	Deney S.G.	8	3,33	0,51	2,24	7	0,06
	Kontrol S.G.	8	2,71	0,68			

p<0,05

Tablo 9 incelendiğinde deney ve kontrol grup öğrencilerinin son gözlem puan ortalamaları arasında deney grubu öğrencilerinin lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur. (p=0,06) Bu veriler doğrultusunda bireysel ses eğitimi derslerinde lax vox tekniğinin kullanımının sesin gürlük kontrolü üzerinde etkili olmadığı söylenebilir.

4.9. "Deney- kontrol grup öğrencilerinin “rezonans bölgelerinin kullanımı” değerlendirme puanları arasında deney grubu öğrencilerinin lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır" alt problemine ait tablo aşağıdaki gibidir.

Tablo 10 Deney ve Kontrol Grubu Son gözlem Puan Ortalamaları Arasında Farklılık Olup Olmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	x	ss	t Testi		
					t	sd	P
Rezonans Bölgelerinin Kullanımı Puan Ortalamaları	Deney S.G.	8	3,17	0,36	2,50	7	0,04
	Kontrol S.G.	8	2,58	0,47			

p<0,05

Tablo 10 incelendiğinde deney ve kontrol grup öğrencilerinin son gözlem puan ortalamaları arasında deney grubu öğrencilerinin lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır. (p=0,04) Bu veriler doğrultusunda bireysel ses eğitimi derslerinde lax vox tekniğinin kullanımının rezonans bölgelerinin kullanımı üzerinde etkili olduğu görülmektedir.

4.10. "Deney- kontrol grup öğrencilerinin “sesin ton içinde korunması” değerlendirme puanları arasında deney grubu öğrencilerinin lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır" alt problemine ait tablo aşağıdaki gibidir.

Tablo 11 Deney ve Kontrol Grubu Son gözlem Puan Ortalamaları Arasında Farklılık Olup Olmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	x	ss	t Testi		
					t	sd	P
Sesin Ton İçinde Korunması Puan Ortalamaları	Deney S.G.	8	3,46	0,25	2,80	7	0,02
	Kontrol S.G.	8	2,67	0,71			

p<0,05

Tablo 11 incelendiğinde deney ve kontrol grup öğrencilerinin son gözlem puan ortalamaları arasında deney grubu öğrencilerinin lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır. (p=0,02) Bu veriler doğrultusunda bireysel ses eğitimi derslerinde lax

vox tekniğinin kullanımının sesin ton içinde korunması üzerinde etkili olduğu görülmektedir.

4.11. "Deney- kontrol grup öğrencilerinin “melodi bütünlüğünün korunması” değerlendirme puanları arasında deney grubu öğrencilerinin lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır" alt problemine ait tablo aşağıdaki gibidir.

Tablo 12 Deney ve Kontrol Grubu Son gözlem Puan Ortalamaları Arasında Farklılık Olup Olmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	x	ss	t Testi		
					t	sd	P
Melodi Bütünlüğünün Korunması Puan Ortalamaları	Deney S.G.	8	3,50	0,36	1,98	7	0,08
	Kontrol S.G.	8	2,79	0,88			

p<0,05

Tablo 12 incelendiğinde deney ve kontrol grup öğrencilerinin son gözlem puan ortalamaları arasında deney grubu öğrencilerinin lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur. (p=0,08) Bu veriler doğrultusunda bireysel ses eğitimi derslerinde lax vox tekniğinin kullanımının melodi bütünlüğünün korunması üzerinde etkili olmadığı söylenebilir.

4.12. "Deney- kontrol grup öğrencilerinin “vokal kalitesini ve enerjisini sürdürülebilir” değerlendirme puanları arasında deney grubu öğrencilerinin lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır" alt problemine ait tablo aşağıdaki gibidir.

Tablo 13 Deney ve Kontrol Grubu Son gözlem Puan Ortalamaları Arasında Farklılık Olup Olmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	x	ss	t Testi		
					t	sd	P
Vokal Kalitesini ve Enerjisini Sürdürebilme Puan Ortalamaları	Deney S.G.	8	3,79	0,24	3,97	7	0,01
	Kontrol S.G.	8	2,79	0,67			

p<0,05

Tablo 13 incelendiğinde deney ve kontrol grup öğrencilerinin son gözlem puan ortalamaları arasında deney grubu öğrencilerinin lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır. ($p=0,01$) Bu veriler doğrultusunda bireysel ses eğitimi derslerinde lax vox tekniğinin kullanımının vokal kalitesini ve enerjisini sürdürebilme üzerinde etkili olduğu görülmektedir.

4.13. "Deney- kontrol grup öğrencilerinin “müziğin ritim öğelerine (vuruş-tempo) uyum sağlayabilme” değerlendirme puanları arasında deney grubu öğrencilerinin lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır" alt problemine ait tablo aşağıdaki gibidir.

Tablo 14 Deney ve Kontrol Grubu Son gözlem Puan Ortalamaları Arasında Farklılık Olup Olmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	x	ss	t Testi		
					t	sd	P
Ritim Öğelerine (Vuruş-Tempo) Uyum Sağlayabilme Puan Ortalamaları	Deney S.G.	8	3,13	0,40	2,20	7	0,06
	Kontrol S.G.	8	2,54	0,74			

$p<0,05$

Tablo 14 incelendiğinde deney ve kontrol grup öğrencilerinin son gözlem puan ortalamaları arasında deney grubu öğrencilerinin lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur. ($p=0,06$) Bu veriler doğrultusunda bireysel ses eğitimi derslerinde lax vox tekniğinin kullanımının müziğin ritim öğelerine (vuruş-tempo) uyum sağlayabilme üzerinde etkili olmadığı söylenebilir.

4.14. "Deney- kontrol grup öğrencilerinin “eser nüanslarını uygulayabilme” değerlendirme puanları arasında deney grubu öğrencilerinin lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır" alt problemine ait tablo aşağıdaki gibidir.

Tablo 15 Deney ve Kontrol Grubu Son gözlem Puan Ortalamaları Arasında Farklılık Olup Olmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	x	ss	t Testi		P
					t	sd	
Eser Nüanslarını Uygulayabilme Puan Ortalamaları	Deney S.G. Kontrol S.G.	8 8	3,42 2,67	0,47 0,81	1,84	7	0,10

p<0,05

Tablo 15 incelendiğinde deney ve kontrol grup öğrencilerinin son gözlem puan ortalamaları arasında deney grubu öğrencilerinin lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur. (p=0,10) Bu veriler doğrultusunda bireysel ses eğitimi derslerinde lax vox tekniğinin kullanımının eser nüanslarını uygulayabilme üzerinde etkili olmadığı söylenebilir.

4.15. "Deney- kontrol grup öğrencilerinin “doğru artikülasyon yapabilme” değerlendirme puanları arasında deney grubu öğrencilerinin lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır" alt problemine ait tablo aşağıdaki gibidir.

Tablo 16 Deney ve Kontrol Grubu Son gözlem Puan Ortalamaları Arasında Farklılık Olup Olmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	x	ss	t Testi		P
					t	sd	
Doğru Artikülasyon Yapabilme Puan Ortalamaları	Deney S.G. Kontrol S.G.	8 8	3,46 3,50	0,25 0,93	- 0,12	7	0,90

p<0,05

Tablo 16 incelendiğinde deney ve kontrol grup öğrencilerinin son gözlem puan ortalamaları arasında deney grubu öğrencilerinin lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur. (p=0,90) Bu veriler doğrultusunda bireysel ses eğitimi derslerinde lax vox tekniğinin kullanımının doğru artikülasyon yapabilme üzerinde etkili olmadığı söylenebilir.

5. BÖLÜM

SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu bölümde çalışmada elde edilen bulgulardan çıkarılan sonuçlar ve bu sonuçlara dayanarak geliştirilen öneriler yer almaktadır.

5.1. Sonuçlar

Çalışmada gerçekleştirilen deney sonucuna göre;

5.1.1. Bireysel ses eğitimi dersinin lax vox tekniği kullanılarak işlenmesinin geleneksel yöntem kullanılarak işlenmesine göre daha etkili olduğu,

5.1.2. Deney-kontrol grup öğrencilerinin “postür (ses kullanımına uygun bir vücut duruşu)” değerlendirme puanları arasında deney grubu öğrencilerinin lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı,

5.1.3. Deney-kontrol grup öğrencilerinin “diyafram destekli nefes kullanımı” bakımından yapılan değerlendirmede lax vox tekniği ile gerçekleştirilen derslerin geleneksel yöntemine göre daha etkili olduğu,

5.1.4. Deney-kontrol grup öğrencilerinin “doğru nefes alış-verişi yapabilme” değerlendirme puanları arasında deney grubu öğrencilerinin lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı,

5.1.5. Deney-kontrol grup öğrencilerinin “uzun süreli ve etkili nefes kullanımı” değerlendirme puanları arasında deney grubu öğrencilerinin lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı,

5.1.6. Deney-kontrol grup öğrencilerinin “sesin doğru yerde kullanımı” değerlendirme puanları arasında deney grubu öğrencilerinin lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı,

5.1.7. Deney-kontrol grup öğrencilerinin “nota perde kontrolü” değerlendirme puanları arasında deney grubu öğrencilerinin lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı,

5.1.8. Deney-kontrol grup öğrencilerinin “sesin gürlük kontrolü” değerlendirme puanları arasında deney grubu öğrencilerinin lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı,

5.1.9. Deney-kontrol grup öğrencilerinin “rezonans bölgelerinin kullanımı” bakımından yapılan değerlendirmede lax vox tekniği ile gerçekleştirilen derslerin geleneksel yöntemle göre daha etkili olduğu,

5.1.10. Deney-kontrol grup öğrencilerinin “sesin ton içinde korunması” bakımından yapılan değerlendirmede lax vox tekniği ile gerçekleştirilen derslerin geleneksel yöntemle göre daha etkili olduğu,

5.1.11. Deney-kontrol grup öğrencilerinin “melodi bütünlüğünün korunması” değerlendirme puanları arasında deney grubu öğrencilerinin lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı,

5.1.12. Deney-kontrol grup öğrencilerinin “vokal kalitesini ve enerjisini sürdürebilme” bakımından yapılan değerlendirmede lax vox tekniği ile gerçekleştirilen derslerin geleneksel yöntemle göre daha etkili olduğu,

5.1.13. Deney-kontrol grup öğrencilerinin “müziğin ritim öğelerine (vuruş-tempo) uyum sağlayabilme” değerlendirme puanları arasında deney grubu öğrencilerinin lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı,

5.1.14. Deney-kontrol grup öğrencilerinin “eser nüanslarını uygulayabilme” değerlendirme puanları arasında deney grubu öğrencilerinin lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı,

5.1.15. Deney-kontrol grup öğrencilerinin “doğru artikülasyon yapabilme” değerlendirme puanları arasında deney grubu öğrencilerinin lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

5.2. Öneriler

5.2.1. Lax vox ses terapisi tekniğinin öğrencilerin bireysel söyleme teknikleri üzerinde gelişim sağladığı sonucuna dayalı olarak Bireysel Ses Eğitimi derslerinde kullanılması derslerin işleyiş sürecine katkı sağlayacaktır.

5.2.2. Lax vox terapi tekniğinin Bireysel Ses Eğitimi derslerinde kullanılmasının öğrencilere; diyafram destekli nefes kullanımı, rezonans bölgelerinin kullanımı, sesin ton içinde korunması ve vokal kalitesini ve enerjisini sürdürebilme bakımından olumlu katkı sağlayacaktır.

5.3.3. Çalışmaya ek olarak, Lax vox tekniğinin derslerde kullanımının, öğrencilerin derse karşı ilgi ve tutumlarında olumlu değişimlere neden olduğu

araştırmacı tarafından gözlenmiştir. Bu tutumların ölçülmesi için yapılacak yeni çalışmaların literatüre katkı sağlayacağı düşünölmektedir.

5.3.4. Lax vox tekniğinin Bireysel Ses Eğitimi derslerinde kullanımını üzerine yapılacak yeni çalışmaların literatüre katkı sağlayacaktır.

5.3.5. Lax vox tekniği ile ilgili Türkçe dilinde kaynak yetersizliği gözlenmiş olup bu konuda yeni Türkçe kaynakların oluşturulması literatüre katkı sağlayacaktır.

Kaynakça

Cevanşir, B., Gürel, G. (1982) Foniatri, Sesin Oluşumu, Bozuklukları ve Korunmasında Temel ilkeler. İstanbul Üniversitesi, İstanbul Tıp Fakültesi, İstanbul,

Çevik, S. (1999). *Koro Eğitimi Yönetimi Ve Teknikleri*, Ankara: Yurtrenkleri Yayınevi.

Çevik, S. (2006). “Müzik Öğretmenliği Eğitiminde Ses Eğitimi Alan Derslerinin Müzik Öğretmenliği Yeterlikleri Yönünden Değerlendirilmesi”. *Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu Bildirisi*, 26-28 Nisan, Pamukkale Üniv. Eğt. Fak. Denizli.

Denizoğlu, İ., Lax Vox Ses Terapisinde Yöntem ve Uygulamalar (2013) Türkiye Klinikleri J E.N.T.-Special Topics 2013;6(2).

Evren, Gül Fahriye. (2006). Ses Eğitimi Yöntemlerinin Ses Hatalıklarının Tedavisinde Kullanımı, Yüksek Lisans Tezi, Konya.

Kolçak, O. (1998). *Ses Eğitimi ve Şarkı Sanatı*. İstanbul: Esin Yayınevi.

Karasar N. (2004) Bilimsel Araştırma Yöntemi (13. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Lim, Hye Jin ve Diğerleri; (2016) Effects of Lax Vox Voice Therapy in a Patient With Spasmodic Dysphonia: A case report, Volume 8 Issue 2, :57-63, 2005-8063(pISSN)

Mailander ve Diğerleri. (2017). Lax Vox as a Voice Training Program for Teachers (Öğretmenler için Ses Eğitim Programı Olarak Lax Vox), Journal of Voice, Volume 31, Issue 2, March, Pages 262.e13-262.e22

M.E.B. (1970). (Milli Eğitim Bakanlığı) Tebliğler Dergisi. Cilt 33, Sayı:1609

M.E.B. (2016) Güzel Sanatlar Lisesi Bireysel Ses Eğitimi Dersi Öğretim Programı, Ankara, 2016

Öztürk, Ferda Gürkan. (2003) Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumlarda Ses Eğitiminin Önemi ve Bireysel Ses Eğitimi Dersi, G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi Cilt 23, Sayı 1 (2003) 79-85

Ömür, M. (2001) Sesin Peşinde, Pan Yayıncılık, İstanbul

Sağır, T., Ayhan, A. (2012) Müzik Eğitiminde İmgelerin Kullanımı, İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ SANAT VE TASARIM DERGİSİ Inonu University Journal of Art and Design ISSN: 1309-9876 E-ISSN: 1309-9884 Cilt/Vol. 2 Sayı/No. 6 (2012): 305-321 Yıllık Özel Sayı/ Annual Special Issue.

Sabar, G. (2008). *Sesimiz- Eğitimi ve Korunması*, İstanbul: Pan Yayınları.

Say, A. (2005). Müzik Sözlüğü. Ankara Müzik Ansiklopedisi Yayınları.

Süer, R. (1980). Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumlarda Öğretim, Yayımlanmamış Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Ankara.

Tekin, H. (2000)*Eğitimde Ölçme Ve Değerlendirme*. Ankara: Yargı Yayınevi.

Töreyn, A. M., 1998, Türkiye Türkçesi Dilbilgisi Yapısının Şan Eğitimi Amaç, İlke ve Yöntemleri Açısından İncelenmesi GÜFBE basılmamış Doktora Tezi, Ankara.

Töreyn, A. M., (1999) Gazi Üniv. Gazi Eğt. Fak.GSEB-MEABD VI. İstanbul Türk Müziği Günleri Bildirisi, İTÜ, 13-14 Mayıs 1999

Töreyn, A. M. (2002) Töreyn, A. M. (2002). Müzik Öğretmenliği Eğitiminde Ses Eğitimi. GÜGEF GSEB-MEABD Müzed Dergisi, Nisan.

Töreyn, A. M. (2008).*Ses Eğitimi, Temel Kavramlar, İlkeler, Yöntemler*. Ankara.

Uçan, A., (1994), Müzik Eğitiminde Temel Kavramlar, İlkeler ve Yaklaşımlar MAY Yayınları, Ankara.

Uçan, A. (2005). Müzik Eğitimi, Temel Kavramlar, İlkeler ve Yaklaşımlar Ve Türkiye'deki Durum, Ankara: Evrensel Müzikevi.

Uslu, M. (2009). *Çmhuriyet'in İlanından Günümüze Türkiye'de Müzik Eğitimi Üzeline Bir Çlışma*.İstanbul Marmara Üniversitesi Yayınları.

Yarar, B. (2010) Müzik Öğretmenliği Lisans Programındaki “Bireysel Ses Eğitimi” Dersine Yönelik Performans Ölçeği Geliştirme Çalışması, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Müzik Bilimleri Bölümü, 2010.

Web Kaynaklar

<http://www.doctorvox.com.tr/tarihce/> (25.04.2018)

<https://www.hemensaglik.com/makale/biyo-geribildirim> (24.09.2018)

<http://www.tibbisozluk.com/arama.php?terim=fonasyon> (27.12.2018)

<http://www.turkpath.org.tr/content.php?id=35> (24.04.2018)

<https://www.hastane.com.tr/arama/foniatri-nedir.html> (26.04.2018)

https://www.google.com.tr/search?q=anatomi+nedir&rlz=1C1KMZB_enTR520TR520&oq=anatomi+nedir&aqs=chrome..69i57j0l5.4011j1j4&sourceid=chrome&ie=UTF-8 (24.09.2018)

<http://fizyoloji.beun.edu.tr/icerik/6/fizyoloji-nedir.html> (13.09.2018)

<http://tr.wikipedia.org/müzikalite> (25.06.2018)

(<http://kbbforum.net/journal/text.php?lang=tr&id=218>) (24.04.2019)

KONYA

T.C.

NECMETTİN ERBAKAN
ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı:	Cihan ORHAN	İmza:		
Doğum Yeri:	MERSİN			
Doğum Tarihi:	26.04.1985			
Medeni Durumu:	EVLİ			
Öğrenim Durumu				
Derece	Okulun Adı	Program	Yer	Yıl
İlköğretim	Gazipaşa İlköğretim Okulu		MERSİN	1992-1996
Ortaöğretim	Gazipaşa İlköğretim Okulu		MERSİN	1997-2000
Lise	Mersin Dumlupınar Lisesi- Anamur Lisesi	Düz Lise	MERSİN-ANAMUR	2001-2003
Lisans	Necmettin Erbakan Üniversitesi		KONYA	2008-2012
Yüksek Lisans	Necmettin Erbakan		KONYA	2013

	Üniversitesi			
Becerileri:	Ses Eğitimi, Piyano, Klasik Gitar			
İlgi Alanları:	Tiyatro, Spor, Sanat, Kitap, Müzik			
İş Deneyimi:	Necmettin Erbakan Üniv. Öğretim Elemanı 2014-2015 Eğitim Öğretim Yılı Necmettin Erbakan Üniv. Öğretim Elemanı 2018-2019 Eğitim Öğretim Yılı			
Aldığı Ödüller:				
Hakkımda bilgi almak için önerebileceğim şahıslar:	Doç. Aycan ÖZÇİMEN Doç. Dr. H. Onur KÜÇÜKOSMANOĞLU			
Tel:	05443272588			
Adres	Havzan Mah. Yeni Elk. Santral Cad. 4H/19 Meram/ KONYA			

EKLER

EK 1**DERS PLANI**

Dersin Adı: Bireysel Ses Eğitimi 1-3

Sınıf: Lisans 1-2 (Deney ve kontrol grubu)

Tarih: 1. hafta

Önerilen Süre: 40 Dakika

Konu: Öğrencinin seviyesi ve kişisel ses özelliklerinin belirlenmesi.

Amaç: Öğrencinin ses özelliklerinin hangi kriterlerde olduğu, ses kullanımına yönelik becerilerinin ölçülebilmesi, ses kullanımına yönelik ilgi ve tutumlarının belirlenebilmesi amaçlanır.

Öğretim Süreci:

1. Öğrencinin kişisel özellikleri ve ses yapısı tanınmaya çalışılır.
2. Daha önceki dönemlerde ses kullanımına ilişkin tecrübeleri ve tutumu tespit edilir.
3. Dersin içeriği ve hedefleri konusunda bilgilendirme yapılır.
4. Ses eğitimi süresince dikkat edeceği hususlar belirtilerek uyum sağlaması ve önbilgi sahibi olması sağlanır.
5. Ön gözlem için ses egzersizleri yapılır ardından o hafta işlenecek eseri seslendirmesi istenir.

EK 2

DERS PLANI

Dersin Adı: Bireysel Ses Eğitimi 1-3

Sınıf: Lisans 1-2 (Deney ve kontrol grubu)

Tarih: 2. hafta

Önerilen Süre: 40 Dakika

Konu: Nefes, Postür (Doğru Vücut Pozisyonu)

Amaç: Öğrencinin doğru ses kullanımı için sağlıklı nefes kontrolü ve vücut pozisyonu kullanabilmesi amaçlanır

Öğretim Süreci:

1. Öğrenci diyafram destekli nefes kullanımı ve postür konusunda bilgilendirilir. Kavramların anlamı ve önemi açıklanır.
2. Diyafram destekli nefes kullanımı ile ilgili egzersizler postür doğruluğu ile birlikte öğretilir ve uygulanması sağlanır.
3. Konuyla ilgili egzersizler yapılırken dikkat etmesi gereken hususlar eğitmen tarafından örnekler verilerek aktarılır.
 - Diyafram destekli nefes alınıp tutularak bu kasların işlevinin anlaşılması ve hissedilmesi amaçlanır. Ardından nefes yavaşça “ssss” konsonu ile bırakılır.
 - Diyafram destekli nefes alınarak olabildiğince uzun sürede dengeli bir “sssss” sesi ile bırakılır.
 - Kesik kesik “s-s-s” şeklinde nefes bırakılır.
 - Öğrenciyi zorlamayacak büyüklük ve ağırlıktaki bir kağıt parçası duvarda diyafram destekli nefes kuvveti ile belirli bir süre tutulmaya çalışılır.
4. Öğrencinin bu çalışmalarını günlük hayatında ses kullanırken uygulaması istenir. Sonraki derslerde ve ses kullanımı esnasında alışkanlık halinde uygulaması beklenir.

Lax Vox Grubu için: Aynı nefes egzersizleri plastik şişe ve pipet kullanarak öğrencinin; ses vermeden, önce susuz sonra da yaklaşık 3 parmak suyun içerisine sadece nefes vererek suyu dengeli fukurdması istenir.

- Uzun dengeli nefes için legato düşünülerek “Üfffffffff”
- Kesik kesik nefes için portato ve staccato düşünülerek “üf-üf-üf” şeklinde yapılır.

EK 3**DERS PLANI****Dersin Adı:** Bireysel Ses Eğitimi 1-3**Sınıf:** Lisans 1-2 (Deney ve kontrol grubu)**Tarih:** 3. hafta**Önerilen Süre:** 40 Dakika**Konu:** Ses kullanımının gelişmesine yönelik egzersizler öğrencinin seviyesine uygun şekilde kademeli olarak uygulanır.**Amaç:** Öğrencinin sesi doğru nefes ve postür ile sağlıklı üretebilmesi amaçlanır.**Öğretim Süreci:**

- 1 Öğrencinin nefes ve postür ile alakalı hazırlığı sağlanır.
- 2 Sabit ses üretimi ile ilgili baş, vücut pozisyonu sağlanır.
- 3 Ses üretimi için gerekli mimik, ağız pozisyonu, dil, diş, çene ve dudakların pozisyonu hakkında bilgi verilir.
- 4 Orta registerde aşırı zorlanmadan kısa inici- çıkıcı melodilerle ses üretimi sağlanır. Ders boyunca belirtilen disiplinleri uygulaması istenir.

Lax Vox Grubu İçin: Suyun içerisine sabit ses üfleme ve siren şeklinde inici- çıkıcı ses üfleme şeklinde egzersizler uygulanır. Bu egzersizler öğrenciyi yormamak için orta kuvvet ve orta tempoda gerçekleştirilir. Ses üretimi esnasında “ü” vokali kullanılır. Bu esnada yukarıdaki ses disiplinlerinden lax vox egzersizlerine uygun olanların öğrenci tarafından uygulanmasına dikkat edilir.

EK 4**DERS PLANI****Dersin Adı:** Bireysel Ses Eğitimi 1-3**Sınıf:** Lisans 1-2 (Deney ve kontrol grubu)**Tarih:** 4. hafta**Önerilen Süre:** 40 Dakika**Konu:** Ses Üretimi ve Müzikal Nüansların Egzersizler ile Kullanılabilmesi.**Amaç:** Ses Üretiminde Legato, Portato ve Staccato Nüans Kavramlarının Uygulanabilmesi Amaçlanır.**Öğretim Süreci:**

- Öğrencinin nefes ve postür hazırlığı sağlanır. Egzersizler tanıtılarak ses egzersizleri esnasında bu disiplinleri uygulaması istenir.
- Orta kuvvette portato, legato ve staccato inici-çıkıcı egzersizler öğrencinin ses sınırlarını zorlamadan uygulanır. Bu egzersizler
 - Yay-yay-yay-yay-yaa
 - U-u-u-u-u-yaa
 - Mim-mim-mim-mim-mimmm
 - Ya-a-a-a-a
 - Sah-hah-hah-hah-haa gibi farklı vokal, konso ve nüansları içeren egzersizlerdir.
- Uygulamalar esnasında nefes, postür ve ses kullanımı konusunda yaptığı hatalar konusunda uyarılarda bulunularak bu kusurların giderilmesi sağlanır.
- Mimikler ve artikülasyon konusunda ön uyarılar yapılır.

Lax Vox Grubu İçin: Egzersizler Suyun içerisine “ü” vokali ile üflenerek inici-çıkıcı melodi üretimi sağlanır. Bu melodiler legato ve staccato şeklinde uygulanır. Postür ve nefes kullanımı sürekli olarak kontrol edilir.

EK 5**DERS PLANI****Dersin Adı:** Bireysel Ses Eğitimi 1-3**Sınıf:** Lisans 1-2 (Deney ve kontrol grubu)**Tarih:** 5. hafta**Önerilen Süre:** 40 Dakika**Konu:** Egzersizlere Hız ve Gürlük Eklenmesi**Amaç:** Ses kullanımında hız ve gürlük içeren çalışmalarla bu kavramların anlaşılması amaçlanır.**Öğretim Süreci:**

- Öğrencinin nefes, postür hazırlığı sağlanır.
- Basit egzersizlere hız ve gürlük eklenerek bu kavramların ses kullanımı ile ilişkilendirilmesi sağlanır.
- Öğrenci performansına uygun bir sözlü eser verilir. Solfeji çalışılır.

Lax Vox Grubu İçin: Şişe içerisindeki su miktarı yine 3 parmak boyunu geçmeyecek şekilde ve pipet suyun içerisine aşırı batırılmayacak şekilde egzersizlere gürlük ve hız eklenerek devam edilir. Bu aşamada sudaki fokurtuların hep aynı volümde oluşması egzersiz kalitesi açısından son derece önemlidir.

EK 6**DERS PLANI****Dersin Adı:** Bireysel Ses Eğitimi 1-3**Sınıf:** Lisans 1-2 (Deney ve kontrol grubu)**Tarih:** 6. Hafta**Önerilen Süre:** 40 Dakika**Konu:** Egzersiz Süre ve Çeşitliliğinin Arttırılması**Amaç:** Sesin dayanıklılık kazanması, uzun ve karmaşık melodilerin seslendirilebilmesi amaçlanır.**Öğretim Süreci:**

- Öğrencinin nefes, postür hazırlığı sağlanır.
- U - u - u - u - yaa
Sol Fa Mi Re Do
- Yoy- yoy- yoy- yoy- yoy- yoy- yoo
Do Mi Sol Sol Sol Mi Do
- İ - i - i - i - i - i - yee
Do Mi Sol Fa Mi Re Do
- Mom-mom-mom-mom-mom-mom-mom
Sol Fa Mi Re Do Do Do

Gibi egzersizler gürlük, nefes ve mimik kontrolü sağlanarak gerçekleştirilir.

Lax Vox Grubu İçin: Su miktarı arttırılmadan pipet biraz daha derine daldırılarak, öğrencinin egzersiz uygulanırken daha fazla basınca karşı koyması sağlanır. Uzun süren daha karmaşık melodili egzersizler lax vox yöntemi ile uygulanır. Bu esnada öğrencinin sesinde gürlük ve perde kontrolünü kaybetmemesine dikkat edilir. Mimik kontrolü sağlanır.

EK 7**DERS PLANI****Dersin Adı:** Bireysel Ses Eğitimi 1-3**Sınıf:** Lisans 1-2 (Deney ve kontrol grubu)**Tarih:** 7. Hafta**Önerilen Süre:** 40 Dakika**Konu:** Uzun Melodili Egzersizler ve Tiz Seslerin Kullanılması.**Amaç:** Uzun Melodili Egzersizlerle Tiz Perdelerde de Kontrolün Sağlanması Amaçlanır.**Öğretim Süreci:**

- Egzersizler gerçekleştirilirken dikkat edilmesi gereken genel disiplinler öğrenciye hatırlatılarak ses egzersizlerine hazırlık sağlanır.
- Daha uzun melodiler içeren ses egzersizleri tiz perdelerde kontrolü sağlama hedefine de dikkat edilerek çalışılır.
- Örnek egzersiz melodileri: (Farklı vokal ve konsonlarla uygulanır)
Do - Mi - Sol - La - Sol - La - Sol - Mi - Doo
Do - Mi - Sol - do - Sol - Mi - Doo

Lax Vox Grubu İçin: Yukarıda belirtilen özelliklerde egzersizler önce sulu sonra susuz olarak gerçekleştirilir. Öğrencinin kendi sesinin tiz perdelerde de farkına varması amaçlanır.

EK 8**DERS PLANI****Dersin Adı:** Bireysel Ses Eğitimi 1-3**Sınıf:** Lisans 1-2 (Deney ve kontrol grubu)**Tarih:** 8. Hafta**Önerilen Süre:** 40 Dakika**Konu:** Önceki Haftalarda Verilen Eserlerin Solfejlerinin Seslendirilmesi.**Amaç:** Ses Kullanımının Seviyeye Uygun Eserlerle Yerleşmesi Amaçlanır**Öğretim Süreci:**

- Öğrencilerin seviyesine uygun bir eser seçilerek deşifresi sağlanır.

Lax Vox Grubu İçin: Önceden belirlenmiş olan bir solfejin önce sulu olarak lax vox yöntemiyle, ardından susuz olarak kendi sesiyle seslendirmesi ve elde edilen sesin farkına varabilmesi sağlanır.

EK 9**DERS PLANI****Dersin Adı:** Bireysel Ses Eğitimi 1-3**Sınıf:** Lisans 1-2 (Deney ve kontrol grubu)**Tarih:** 9. Hafta**Önerilen Süre:** 40 Dakika**Konu:** Eserlerin Sözlü Olarak Seslendirilmesi.**Amaç:** Eserlerin Yazıldığı Dilin Fonetik Özelliklerine, Artikülasyon ve Müzikal Özelliklerine Uygun Olarak Seslendirilmesi Amaçlanır.**Öğretim Süreci:**

- Ön gözlem için seslendirilmiş olan eser yeniden solfej yapılır.
- Öğrencinin eserin genel özelliklerini (Artikülasyon, ritim, tempo, nüans vb) hatırlaması sağlanır.
- **Lax Vox Grubu İçin:** Ön gözlem esnasında seslendirilen eserin solfejinin önce lax vox tekniği ile ardından kendi sesiyle seslendirmesi sağlanır. Öğrencinin eserin genel özelliklerini (Artikülasyon, ritim, tempo, nüans vb) hatırlaması sağlanır.

EK 10**DERS PLANI****Dersin Adı:** Bireysel Ses Eğitimi 1-3**Sınıf:** Lisans 1-2 (Deney ve kontrol grubu)**Tarih:** 10. Hafta**Önerilen Süre:** 40 Dakika**Konu:** Son gözlem**Amaç:** Kontrol ve deney gruplarının seçilmiş eserlerini yeniden seslendirmesi amaçlanır.**Öğretim Süreci:**

- Kontrol ve deney gruplarına ön gözlem aşamasında seslendirdikleri eserler yeniden okutulur.
- Video kayıt altına alınır.

Lax Vox Grubu İçin: Ön gözlem esnasında seslendirilen eser önce lax vox tekniği ile solfej yapılır ardından sözlü olarak seslendirilir.

EK 11

**(ÇALIŞMADA KULLANILAN
ESERLERİN NOTALARI)**

CAN CAN

Ezgi: Jacques Offenbach
(Jaguis Ofenbah)

Allegro

Musical score for 'CAN CAN' by Jacques Offenbach. The score is written in treble clef with a 2/2 time signature. It consists of four staves of music. The first staff begins with a dynamic marking of *(mf)*. The music is characterized by a rhythmic pattern of eighth notes and quarter notes, with a prominent eighth-note triplet in the first measure of each staff. The piece concludes with a final quarter note on the fourth staff.

EZGI

Ezgi: Bela Bartok

Moderato

Musical score for 'EZGI' by Bela Bartok. The score is written in treble clef with a 2/2 time signature. It consists of four staves of music. The first staff begins with a dynamic marking of *(f)*. The music features a rhythmic pattern of eighth notes and quarter notes, with a prominent eighth-note triplet in the first measure of each staff. The piece concludes with a final quarter note on the fourth staff.

EZGI

Ezgi: Bela Bartok

Moderato

Musical score for 'EZGI' by Bela Bartok. The score is written in treble clef with a 2/2 time signature. It consists of two staves of music. The first staff begins with a dynamic marking of *(p)*. The music features a rhythmic pattern of eighth notes and quarter notes, with a prominent eighth-note triplet in the first measure of each staff. The piece concludes with a final quarter note on the second staff.

BEBEK

Eşlik ve Söz Düzenleme :
Muammer SUN
(1932)

♩ = 76

1. Be - bek be - ni

mf *p*

d'el ey le - di - yak - tı yık - tı kül ey - le - di

mf *p* *mf*

Her ka - pı - ya kul ey - le - di Nen - ni nen - ni

p *mf* *p*

nēn - nī nēn - nī nēn - nī nēn - nī nēn - nī bē - bēk

oy! oy!

mf

p

2. Bebeğin beşiği çamdan
Su sızıyor yufka damdan
Kurtulurmu gelin gamdan
Nenni nenni nenni nenni
Nenni nenni bebek oy

3. Bebek gelini deleyler
Yakar yüreğini kül eyler
Hem ırgat hemde kul eyler
Nenni nenni nenni nenni
Nenni nenni bebek oy

4. Dere olup taşamadım
Kader dağın aşamadım
Gelin oldum yaşamadım
Nenni nenni nenni nenni
Nenni bebek oy

YARIM GİTTİ

Eşlik Düzenleme :
Saip EGÜZ

♩ = 88

5

Piano introduction in 2/4 time, key of D major. The music features a melody in the right hand and a bass line in the left hand. The melody starts with a half note D4, followed by a quarter note E4, a quarter note F#4, and a half note G4. The bass line starts with a half note D3, followed by a quarter note E3, a quarter note F#3, and a half note G3. The piece ends with a half note D4 in the right hand and a half note D3 in the left hand.

First system of the song. The vocal line starts with the lyrics "Ya - rim git - ti çeş - me - ye" and "Ne - yim var - sa ve - re - yim". The piano accompaniment features a melody in the right hand and a bass line in the left hand. The melody starts with a half note D4, followed by a quarter note E4, a quarter note F#4, and a half note G4. The bass line starts with a half note D3, followed by a quarter note E3, a quarter note F#3, and a half note G3. The piece ends with a half note D4 in the right hand and a half note D3 in the left hand.

Second system of the song. The vocal line starts with the lyrics "yar - yar - yar a - man ya - ra - la - rım - deş - me - ye" and "yar - yar - yar a - man e - lin - den su iç - me - ye". The piano accompaniment features a melody in the right hand and a bass line in the left hand. The melody starts with a half note D4, followed by a quarter note E4, a quarter note F#4, and a half note G4. The bass line starts with a half note D3, followed by a quarter note E3, a quarter note F#3, and a half note G3. The piece ends with a half note D4 in the right hand and a half note D3 in the left hand.

Third system of the song. The vocal line starts with the lyrics "yar yar - yar a - man" and "yar a - man." The piano accompaniment features a melody in the right hand and a bass line in the left hand. The melody starts with a half note D4, followed by a quarter note E4, a quarter note F#4, and a half note G4. The bass line starts with a half note D3, followed by a quarter note E3, a quarter note F#3, and a half note G3. The piece ends with a half note D4 in the right hand and a half note D3 in the left hand. The first ending is marked "1." and the second ending is marked "2." and "Bitirmek için". The piece ends with a half note D4 in the right hand and a half note D3 in the left hand. The word "rall" is written above the final measure, and the word "f" is written below the final measure.

YENİCE YOLLARI

Eşlik Düzenleme
Saip EGÜZ

$\text{♩} = 168$

7

Ye - ni - ce yol -
Yi - ği - din sev -
Kır - mı - zı gül -

la - rı bü - kü lür gi der
di - ği gü - zel o - lur sa
ol - san har - o la - maz sın

der sa sın
Zü - lûf Öm - rü Sen - de
ak - ger ar - ka be - nim
da - na sın - dan gi - bi

dö - kü lür - gi der der
sö - kü lür - gi der der
yar - bu la - maz sın sın

KIRMIZI BUĞDAY

Manisa Türküsü

Muhammet KOÇ
Vsevolod KUZMIN

Adagio $\text{♩} = 45$

Kır - mı - zı buğ - day ay - rıl - mı - yor
Yol üs - tü - ne ku - ra - koy - muş

9

se - zin - den mev - lam mev - lam ver - sin
il - ye - ni ben is - te - mem is - te - mem

11

gü - zel - le - rin gen - cin den.
ma - vi şal - var gi - ye ni.

13

Kim ay - rıl - mış ben ay - rı - lam
Ben is - te - rim set - re pan - tol

15

e - şim - de yü - rü yü - rü dil - ber
gi - ye - ni yü - rü - yü - rü dil - ber

17

sal - man - sa - çın sü - rün - sün.

sal - man sa - çın sü - rün - sün.

19

A - çı - ver a - çı - ver cep - ke - ni - ni el - mas ger - dan

A - çı - ver a - çı - ver cep - ke - ni - ni el - mas ger - dan

21

gö - rün - sün.

gö - rün - sün.

A - çı - ver a - çı - ver cep - ke - ni - ni

A - çı - ver a - çı - ver cep - ke - ni - ni

23

el - mas ger - dan gö - rün - sün.

el - mas ger - dan gö - rün - sün.

ÇAMDAN SAKIZ AKIYOR

Kahramanmaraş Türküüsü

Muhammet KOÇ
Vsevolod KUZMIN

Moderato (♩ = 108)

Çam - dan sa - kız a - kı - yor, çam - dan sa - kız a - kı - yor.
Da - ma__ bul - gur se - rer - ler da - ma__ bul - gur se - rer - ler

Kız__ ni - şan - lın ba - kı - yor, oy za - lım__ nen - ni nen - ni.
Çık - ma bo - yun gö - rer - ler oy za - lım__ nen - ni nen - ni

17 *mf* *mp*
 Es - ki - de ni - şan - ın gel - miş, es - ki - de ni - şan - ın gel - miş.
 Sa - çın - ıb - ri - şim te - li sa - çın - ıb - ri - şim te - li

17 *mf* *mp*
 3

21 *f* *dim.* *mp*
 Bur - ca bur - ca ko - ku - yor, oy za - lım - nen - ni nen - ni.
 Han - çe - re bağ ö - rer - ler oy - za - lım - nen - ni nen - ni

21 *f* *dim.* *mp*
 3

25 *mf* *p*
 O ya - na dön - der be - ni, bu ya - na - dön - der be - ni.
 O ya - na dön - der be - ni, bu ya - na dön - der be - ni.

25 *mf* *fz* *p* *cresc.*

29 *f*
 Sağ ya - nım - da ya - ram var. Sol ya - na dön - der be ni.
 Sağ ya - nım - da ya - ram var. sol ya - na dön - der be ni.

29 *f* *dim.* *piacere*

EK 12

(YAPILANDIRILMIŞ GÖZLEM FORMU)

Tablo 1 Yapılandırılmış Gözlem Formu

Değerli Öğretmenim;

Bu gözlem formu çalışma sürecinde sizde kalacaktır. Yapacağınız gözlemin niteliği projenin başarısı açısından önem arz etmektedir.

Sizden, çalışma videolarında performans sergileyen öğrencileri tüm etkinlik süresince gözlemlemenizi ve her bir madde için ilgili gözlem kriterinin karşısına 1'den 5'e kadar uygun gördüğünüz bir düzeyi seçmenizi rica ederim.

Hassasiyetiniz için teşekkür ederim.

Öğrencinin Adı Soyadı	Sınıfı	Cinsiyeti

			1	2	3	4	5
Postür (Duruş)	Öğrenci ses kullanımına uygun bir vücut duruşu (postür) sergiliyor mu?	Ön gözlem					
		Son gözlem					
Nefes	Öğrenci ses kullanımı için diyafram destekli nefes kullanabiliyor mu?	Ön gözlem					
		Son gözlem					
	Öğrenci nefes alış verişini doğru yapabiliyor mu?	Ön gözlem					
		Son gözlem					
	Öğrenci nefesini uzun süreli ve etkili kullanabiliyor mu?	Ön gözlem					
		Son gözlem					
Ses Kullanımı	Öğrenci sesini doğru yerde kullanabiliyor mu?	Ön gözlem					
		Son gözlem					
	Öğrenci nota perde kontrolünü sağlayabiliyor mu?	Ön gözlem					
		Son gözlem					
	Öğrenci sesinin gürlük kontrolünü sağlayabiliyor	Ön gözlem					

	mu?	Son gözlem					
	Öğrenci rezonans bölgelerini kullanabiliyor mu?	Ön gözlem					
		Son gözlem					
	Öğrenci sesini ton içerisinde koruyabiliyor mu?	Ön gözlem					
		Son gözlem					
Müzikal Değerlendirme	Öğrenci performans esnasında melodi bütünlüğünü koruyabiliyor mu?	Ön gözlem					
		Son gözlem					
	Öğrenci eser boyunca vokal kalitesini ve enerjisini sürdürebiliyor mu?	Ön gözlem					
		Son gözlem					
	Öğrenci müziğin ritim öğelerine uyum sağlayabiliyor mu?(vuruş, tempo)	Ön gözlem					
		Son gözlem					
	Öğrenci eserin nüanslarını uygulayabiliyor mu?	Ön gözlem					
		Son gözlem					
Artikülasyon	Öğrenci doğru artikülasyon yapabiliyor mu?	Ön gözlem					
		Son gözlem					